

ANNA CHOJNACKA

wśród plastików śląskich

wśród artystów śląskich

ANNA CHOJNACKA

ANNA CHOJNACKA

wśród artystów śląskich
among silesian artists

ZP ZWIĄZEK POLSKICH
ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW
OKRĘG ŚLĄSKI

M:K
MUZEUM HISTORII KATOWIC

KATOWICE 2014

wśród artystów śląskich

ANNA CHOJNACKA

Już wiele lat temu, podczas wizyt u Pani Anny Chojnackiej, związanych z realizacją odcinka filmu dokumentalnego „Leksykon śląskiej fotografii”, a potem jeszcze podczas przygotowań Jej ostatniej za życia, jak się potem okazało, wystawą indywidualną w Galerii Katowice, rozmawiałyśmy o wydaniu tego niezwykle ważnego dla niej albumu.

Pani Anna traktowała tę książkę jako zwieńczenie być może najważniejszego Jej projektu. Projektu, któremu poświęciła znaczący fragment swojego życia artystycznego.

Anna Chojnacka przez lata fotografowała środowisko artystów śląskich. Album, który zostawiła, otwiera nam bezcenną, unikalną szansę do wejścia w nieznaną świat legendarnych twórców takich jak Ociepka, Urbanowicz i innych – jest wehikułem czasu, bo jest to świat sprzed ponad 50 lat. Prezentuje nam sylwetki twórców, których dziś znamy już głównie z dzieł, które po sobie zostawili. Przybliża nam ich charaktery, fotografuje przy pracy, pośród ich obrazów i grafik, w przestrzeni pracowni lub jej okolic.

Pani Anna była niezwykłą, nieco skrytą, a wręcz tajemniczą osobą. Miała w sobie jednak wiele empatii i ciepła, którego rozmówca, a także fotografowany, szybko doświadczał. Portrety śląskich twórców nie są zwykłymi rejestracjami, są sumą emocji, przyjaźni, jaką łączyła ją z portretowanymi artystami, jej ciepła i wrażliwości – są niepowtarzalne i tak bardzo Jej.

Zbiór tych fotografii, ułożonych według koncepcji Autorki staje się kopalnią wiedzy o fotografowanych twórcach i świecie sprzed półwiecza; jest jednak także, a może przede wszystkim wysublimowaną prezentacją talentu Fotografki.

Należy tu przypomnieć, że makieta albumu wygrała konkurs ZAiKSU w 1962 roku, nie miała jednak szczęścia i nigdy nie została opublikowana.

Wreszcie udało mi się spełnić złożoną obietnicę.

Album, który dziś oddajemy w Państwa ręce, prezentuje jeden z podstawowych tematów zainteresowań Artystki, oddaje też skalę Jej wrażliwości i talentu - mistrzostwa. To opowieść o świecie, którego Anna Chojnacka była częścią, ale także opowieść o trwaniu we własnej rzeczywistości, własnym świecie, przemijaniu tego świata i cyklicznej powtarzalności zachodzących w koło zjawisk.

Mam nadzieję, że to wydawnictwo Związku Polskich Artystów Fotografików, które powstało dzięki Urzędowi Miejskiemu w Katowicach przyczyni się do szerokiej prezentacji Jej sztuki dzisiejszemu odbiorcy, a w szczególności pomoże zbliżyć Jej postać pokoleniom młodych twórców i uczestników kultury. Czas pełni niezwykłą rolę w fotografii, odziera ją z tymczasowości i nadaje jej uniwersalny charakter. Twórczość Anny Chojnackiej oparła się tej próbie, dziś z całą przekonaniem możemy głośno mówić o tym, co my w ZPAF wiedzieliśmy zawsze – Jej fotografie są niezwykle istotnym elementem i stanowi wielką wartość zasobów polskiego dziedzictwa kulturowego.

Katarzyna Łata-Wrona

Many years ago, when I visited Anna Chojnacka in connection with the realization of a part of a documentary film series entitled “Leksykon śląskiej fotografii (Lexicon of Polish Photography)”, and then during the preparation for her individual exhibition – the last in her lifetime, as it was to turn out – in Galeria Katowice, we talked about publishing this album, which was so important for her.

Anna treated this book as the crowning of perhaps the most important of her projects – a project to which she devoted a substantial portion of her artistic career.

Anna Chojnacka spent years photographing Silesian artistic milieu. The album she left gives the viewer a unique opportunity to enter the unknown world of legendary artists such as Ociepka, Urbanowicz and others – it becomes a time machine, as it portrays a world from over fifty years ago. It presents us the figures of artists whom today we know only through the works they left. Chojnacka shows us their character; she photographs them at work, among their paintings and graphics, in the spaces of their studios or their surroundings. Anna Chojnacka was an extraordinary person, a slightly indrawn, or even mysterious one. However, she had a lot of warmth and empathy about her, which was immediately felt by the persons she talked with or photographed. Her portraits of Silesian artists are not just recoded reality, they are a sum of emotions – of friendships between the photographer and the artists she portrayed, of her warmth and sensitivity – they are unique and so individual.

The collection of her photos arranged in accordance with the author's concept, becomes a mine of information about the artists portrayed and the world of half a century ago. It is also – primarily, perhaps – a sublime presentation of the photographer's talent.

It has to be remembered that the mockup of the album won a ZAiKS (Polish Society of Artists and Composers) contest in 1962. Unluckily, it was never published.

At last I managed to fulfill the promise once made.

The album offered to the reader today presents one of the basic themes among the artist's interests. It also presents the scale of her sensitivity and talent - her mastery. This is a story about the world of which Chojnacka was an element, but, at the same time, a story about abiding in one's own reality, one's inner world; about the transience of the world around us and the cyclical recurrence of phenomena.

I hope that this publication issued by Związek Polskich Artystów Fotografików (Association of Polish Art Photographers), which owes its release to Urząd Miasta w Katowicach (Katowice City Council) and Muzeum Historii Katowic (Museum of Katowice History) will contribute to the publication of Chojnacka's art, familiarising today's viewers with it. Especially, it will help bring it closer to generations of young artists and consumers of culture. Time plays an unusual role in photography, depriving it of its temporary nature and giving it a universal character. Chojnacka's art has stood the test of time - now we can publicly announce what we, ZPAF members have known all along: her photographs are an essential element of and constitute a great value in Polish cultural heritage.

Katarzyna Łata-Wrona

W 1962 roku Anna Chojnacka, artystka-fotografik związana ze środowiskiem katowickim, wygrała pierwszą nagrodę w konkursie fotograficznym zorganizowanym przez warszawski ZAiKS, którego celem było zilustrowanie artystów przy pracy. Uhonorowaniem jej sukcesu, poza wystawą zdjęć zorganizowaną w stołecznym pawilonie Zachęty, miała się stać publikacja fotografii, do której wydania - jak dotąd - nie doszło. Autorka przygotowała we współpracy ze znanym śląskim introligatorem makietę tego wydawnictwa. Obejmowało ono dwa niezależne cykle: serię zdjęć ilustrujących działania malarskie Teofila Ociepki oraz osobny zestaw fotografii artystów związanych z katowickim ZPAP. Do spenetrowania środowiska twórców profesjonalnych nakłonił Chojnacką wybitny katowicki krytyk sztuki Alfred Ligocki. Wśród sfotografowanych znaleźli się między innymi Zdzisław Lachur, Leon Dołżycki, Stefan Suberlak, Marian Malina, Aleksander Rak i Tadeusz Grabowski. Niewielu z uwiecznionych twórców żyje do dzisiaj, przez co cykl Chojnackiej nabrał dodatkowego znaczenia. Już w czasie wystawy jej prac w latach 60. XX wieku zwracano uwagę na unikatową wręcz umiejętność utrwalania stanów emocjonalnych towarzyszących kreacji malarstwa. Podziwiano również sposób kadrowania artystów przy pracy, w ich naturalnym otoczeniu oraz w obecności osób i atrybutów dookreślających ich atelier. Można śmiało zaryzykować tezę, że cykl Chojnackiej nie tylko utrwała wizerunki osób tworzących sztukę w Katowicach przed pięćdziesięciu z górą laty, ale również reprezentuje pewien nowoczesny sposób ukazywania twórców i ich dzieł, naśladowany potem przez wielu sławnych polskich fotografików.

Należy podkreślić, że wydanie albumu Chojnackiej dzisiaj stanowi nie tylko obowiązek obecnie działającego środowiska historyków sztuki i krytyków wobec dziedzictwa artystycznego przeszłości, lecz ma jednocześnie do odegrania ogromną rolę. Album Chojnackiej będzie bowiem świadectwem wysokiej klasy twórców powstających niedługo po drugiej wojnie w stolicy naszego województwa, które - co w sumie było niezwykle rzadkie - docenione zostały przez środowisko ogólnopolskie. Można też przypuszczać, że gremia zainteresowane sztuką w naszym kraju, a może także poza jego granicami, przyjmą ten album z dużym entuzjazmem. Dlatego też w pełni pochwalam inicjatywę podjętą przez naszych miejscowych entuzjastów historii fotografii i wyrażam przekonanie, że wartość przygotowywanej właśnie edycji skłoni stosownych decydentów do jej gorącego poparcia. W pewien sposób spłacimy wówczas nasz dług u wielu pokoleń artystów budujących tożsamość kulturową Katowic i całego regionu śląskiego.

Irma Kozina

In 1962 Anna Chojnacka, an artist photographer associated with Katowice art milieu, won the first award in a photography contest organized by ZAiKS (Polish Society of Authors and Composers for Stage) located in Warsaw. The aim of the contest was to illustrate artists at work. Apart from an exhibition of her photos, organized in Zachęta pavilion in the capital, the crowning of her success was to be a publication of her photos, which, however, has not been issued until today. The author, cooperating with a well-known Silesian book-binder, prepared a model of the publication. It comprised of two independent cycles: a series illustrating Teofil Ociepka's painting achievements and a separate set of photos depicting artists connected with the Katowice chapter of ZPAP (Association of Polish Artists and Designers). The eminent Katowice art critic Alfred Ligocki encouraged Chojnacka to penetrate the circles of professional artists. Among those portrayed, there were, among others: Zdzisław Lachur, Leon Dołżycki, Stefan Suberlak, Marian Malina, Aleksander Rak and Tadeusz Grabowski. Few of the artists are still alive today, which gives Chojnacka's series additional meaning. Even during her exhibition in the 1960-s, her unique ability to capture emotional states accompanying the creation of paintings was pointed out. The way she arranged the images of artists at work was also admired - in their natural surroundings and in the presence of persons and attributes complementing their atelier. It may be ventured that Chojnacka's series not only presents images of persons pursuing art in Katowice over fifty years ago, but also represents a certain modern manner of showing authors and their works, later imitated by many famous Polish photographers.

It has to be emphasized that the publication of Chojnacka's album today is not only a fulfillment of a duty - resting upon the presently active environment of art historians and critic - towards the artistic heritage of the past, but it is also to fulfill an important function of testifying to the high quality of works produced in the capital of our voivodeship soon after World War II, appreciated nationally (which was a rare occurrence). It may be assumed that bodies interested in art - nationally and perhaps internationally - will receive the album enthusiastically. Therefore, I fully support the initiative undertaken by our local lovers of the history of photography and would like to express the conviction that the value of the prepared publication will predispose the appropriate decision-makers to support it. In a way, we will thus pay up our debt to many generations of artists who formed the cultural identity of Katowice and the whole Silesian region.

Irma Kozina

wśród artystów śląskich

Anna Chojnacka, z domu Chrzanowska, urodziła się w Sosnowcu w 1914 roku. Lata młodości spędziła w Warszawie. Już wówczas chciała malować, marzenia te nie spełniły się jednak z powodu rodzinnych i wojennych zawirowań. Po wojnie zamieszkała w Katowicach, pozostając na Śląsku do końca życia, gdzie zmarła w roku 2007. Tutaj też wróciły dawne zainteresowania sztuką. Istotny wpływ na wybór fotografii i takie ukierunkowanie jej artystycznej pasji miało spotkanie z Alfredem Ligockim, historykiem sztuki i krytykiem. Pani Anna uczęszczała na jego wykłady w katowickiej filii krakowskiej ASP i zachęcona przez niego oraz fotografa Adama Bogusza zaczęła fotografować. Wiele lat nauki, doskonalenie techniki, a następnie szukanie nowych tematów i własnej wypowiedzi artystycznej, przyniosły jej ostatecznie zadowolenie. Dorobek Chojnackiej doceniono także na szerokim forum i w roku 1958 przyjęta została do Związku Polskich Artystów Fotografików w Warszawie. Mogła wówczas podjąć szerszą współpracę z Pracowniami Sztuk Plastycznych w Katowicach oraz licznymi wydawnictwami nie tylko na Śląsku, ale także w innych regionach kraju. W tym czasie zaczęła też uczestniczyć w zbiorowych wystawach fotograficznych, wkrótce pojawiły się propozycje wystaw indywidualnych. Z czasem, w uznaniu za swoją pracę otrzymała liczne nagrody i wyróżnienia, po tak prestiżowe, jak nadany w 1976 r. honorowy tytuł Excellence FIAP.

Pani Anna, co warto podkreślić, swoją pracę traktowała bardzo poważnie i jednocześnie naprawdę lubiła. Fotografowała z pasją, cieszyła ją kontakty z ludźmi, a każdy podejmowany temat był nowym wyzwaniem. Odnosnie samej twórczości można wyróżnić kilka obszarów jej zainteresowań. Wiele zdjęć to po prostu dobra fotografia dokumentalna miejscowego przemysłu, ludzi z nim związanych, miejskich aglomeracji, czy interesujące ujęcia przyrody. Także i tutaj znajdziemy liczne, pretendujące do miana artystycznych fotografie, które cechuje doskonały kadr, zaskakująca, ale przemyślana kompozycja. Szczególnie ciekawe wydają się jednak prace dotyczące fotografii reklamowej oraz ściśle artystyczne, układane przez autorkę w cykle o tytułach: *Złom*, *Strachy*, *Ociepka*, *Wśród artystów śląskich*. Powstawanie tych zdjęć artystka zawsze chętnie i z dużym sentymentem wspominała, były to owe pełne emocji i „oddania sprawie” zawodowe przygody.

Fotografie prezentowane w niniejszym albumie to efekt szczególnej fascynacji Chojnackiej światem sztuki. To wejście w świat, o którym od dawna marzyła, wejście z aparatem fotograficznym, przyznać trzeba, odważne i przemyślane. Zdjęcia zostały przygotowane na konkurs w 1962 r., ogłoszony przez warszawski ZAiKS, podający jako temat monografię jednego lub kilku artystów, ukazanych najlepiej podczas pracy. Chojnacka zdobyła w tym konkursie główną nagrodę. Obok niewątpliwej satysfakcji oraz możliwości wystawy w warszawskiej galerii *Zachęta*, fakt ten stał się dla autorki inspiracją do zrobienia kolejnych zdjęć w tym temacie i prawdziwie twórczej przygody na wiele lat.

Cykl powstający w latach 60. i na początku 70. XX w., nie jest bowiem systematycznym przeglądem ówczesnego środowiska artystów na Śląsku, lecz bardzo swobodnym i osobistym potraktowaniem tematu. Zadanie to z pewnością ułatwiły pani Annie bliskie, przyjacielskie stosunki z wieloma z miejscowych artystów, dzięki czemu zdobyła ich zaufanie i przychyłność. Chojnacka stworzyła prace liryczne wręcz poetyckie, mające indywidualny charakter i ciekawą koncepcję. Co artystka naprawdę chciała osiągnąć, chyba najlepiej oddają słowa jej mistrza, Alfreda Ligockiego: „Chodzi tu przede wszystkim o wyrażenie i określenie w języku fotografii, a zatem poprzez iluzjonistyczne unaocznienie odpowiednich przedmiotów i zjawisk rodzenia się i przebiegu procesu twórczego stosunku artystów do rzeczywistości i refleksów, jakie zarówno ten proces, jak i otaczająca ich rzeczywistość rzucają na ich twarze i gesty”.¹ Autorka pragnęła więc odnaleźć elementy łączące tak emocjonalnie, jak i formalnie postać danego twórcy z otaczającą go rzeczywistością i jego dziełem. W tym celu długo obserwowała samego artystę, często podczas pracy twórczej, choć nie tylko, także otoczenie, w jakim przebywał na co dzień, no i, oczywiście nowo powstałe dzieło sztuki. Kiedy odkrywała owe spójne elementy, wówczas podejmowała próbę ich uchwycenia na fotografii. Zabieg to wcale nie prosty.

among silesian artists

Anna Chojnacka - her maiden name Chrzanowska - was born in Sosnowiec in 1914. She spent her youth in Warsaw. Even as early as then she wanted to paint, but the dream was not fulfilled because of war and family turbulences. After World War II she settled in Katowice and remained in Silesia for the rest of her life -she died there in 2007. Here her previous interest in art was revived. Her meeting Alfred Ligocki, an art historian and critic, exerted significant influence on her and the direction of her artistic passion, encouraging her to choose photography. Anna Chojnacka attended his lectures in the Katowice branch of the Fine Arts Academy in Kraków. Encouraged by the photographer Adam Bogusz, she started taking photos. Many years of learning, perfecting her technique, and then seeking new themes and her own artistic expression, eventually brought her a sense of fulfillment. Chojnacka's output was widely appreciated and she was accepted into Związek Polskich Artystów Fotografików (Association of Polish Art Photographers) in Warsaw in 1956. She could then undertake wider cooperation with Pracownie Sztuk Plastycznych (Arts Studios) in Katowice and with many publishers, not only in Silesia, but also in the other regions of the country. She began to participate in many group exhibitions at the time as well; proposals of individual exhibitions soon followed. In time, she received numerous awards and honorable mentions, including such prestigious ones as the honorary title of Artiste Excellence FIAP, awarded in 1976.

It is worth emphasizing that Anna Chojnacka treated her work very seriously and delighted in it, as well. The photographed with passion, enjoyed contacts with people and each undertaken theme presented her with a new challenge. A few separate areas of her creation may be differentiated. Many images are simply good documentary photos of the local industry and people connected with it, urban agglomerations, or interesting views of nature. Here also we will find numerous photos, which may be described as artistic, characterized by an excellent arrangement of the frame and an astonishing but premeditated composition. However, her works in advertising photography and the strictly artistic ones - arranged by her in series, entitled *Złom* (Scrap Metal), *Strachy* (Scarecrows), *Ociepka*, and *Wśród artystów śląskich* (Among Silesian Artists) are particularly interesting.

The artist always willingly and affectionately remembered the process of their creation - these were the days of photographic adventure, full of excitement and commitment to the cause. The photographs presented in this album were inspired by Chojnacka's particular fascination with the world of fine arts. They provided an entry to the world of which she had always dreamed - an entry with the camera, admittedly risky, yet still bold and premeditated. The photos were prepared for a contest held by ZAiKS (Polish Society of Authors and Composers for the Stage) in 1962, the theme of which was a monograph of one or more artists, preferably depicted at work. Chojnacka won the main prize then. Apart from obvious satisfaction and the possibility to exhibit her works in the Warsaw *Zachęta* Gallery, this fact became an inspiration for the artist to take more photos exploring the theme, giving her a creative spur for many years. The cycle produced in the 1960-s and the early 1970-s is not a systematic review of the then fine arts milieu in Silesia, but a free and personal treatment of the theme. The task was made easier to Anna Chojnacka by close friendly relationships with many local artists, which secured their approbation and trust. She created lyrical, even poetic works, based on interesting concepts and individual in character. The aim she strived to achieve is best rendered by the following statement by her master Alfred Ligocki: "It is all primarily about expressing and defining in the language of photography - that is, by illusionist rendering of appropriate objects and phenomena - of the initiation and course of the process of creation, of the artists' attitude to reality and of the reflexes which both the process and the reality cast on their faces and gestures".¹

The author sought to find elements linking, both emotionally and formally, the character of a given artist with the reality surrounding him or her and his/her output. For this purpose she devoted a long time to observing the artist, often at work - though not exclusively - as well as his or her daily surroundings and, naturally, the

Analizując zdjęcia prezentowanych artystów dostrzegamy, iż najczęściej akcent położony jest na jednym ze wskazanych elementów, na cechy najbardziej dla danej postaci charakterystyczne. Co istotne, autorka potrafiła pokazać związek pomiędzy osobowością twórcy a jego warsztatem, który ma służyć właściwej wypowiedzi tegoż: "Warsztat, tak jak go pojmuję, nie powinien być wyłącznie sprawną, unifikującą kaligrafią, ale czymś w rodzaju osobistego charakteru pisma, które pozwala identyfikować tożsamość artysty i podejmować z nim rozmowę".² Chojnacka rozmowę podejmuje, indywidualnie z każdym z jedenastu artystów, których sylwetki zamieściła w albumie. Przemawia językiem fotografii tworząc własny, artystyczny zapis, pewnego rodzaju epigramaty, zdjęcia-znaki.

Dzięki temu dostrzegamy, przykładowo na fotografiach Rafała Pomorskiego doskonale uchwycony związek jego malarstwa, geometryzujących, fragmentarycznie ujętych pejzaży śląskich miast z otoczeniem ciasnych miejskich zaułków i podwórzy, w którym pani Anna go portretuje. Innym razem, jak na zdjęciach Bogusława Góreckiego, są to wskazania na pewne znaki, dłoń artysty i zestaw elementów przestrzeni, z których powstanie dzieło. Niekiedy fotografie nabierają szczególnej wymowy, jak w nieświadomie wykonanym portrecie połowy twarzy Mariana Maliny, spoglądającego na nas "niewidzącym" okiem.

W przedstawionych fotografiach wyczuwamy przede wszystkim, dający im siłę wyrazu, ogromny ładunek emocjonalny. Bo jak nie dostrzec dynamiki, tak w postaci, jak i w obrazach Zdzisława Lachura. Podobna aura, choć w mniejszym stopniu, towarzyszy przedstawieniom Góreckiego. Dla odmiany Leon Dożycki emanuje spokojem. W przedstawieniu Stefana Suberlaka odczuwamy pewną lekkość wręcz figlarność, zaś w zdjęciach Andrzeja Urbanowicza zawarta jest duża doza tajemnicy, niepokoju. Wizerunki Aleksandra Raka czy Tadeusza Grabowskiego to z kolei klasyczne, można powiedzieć, warsztatowe portrety artysty malarza. Natomiast ukazana pośród swoich obrazów Urszula Broll, wydaje się opowiadać o poszukiwaniu, własnej tożsamości. W wielu pracach, może najpełniej u Pomorskiego i Ociepki, wyczuwamy wręcz surrealistyczny klimat.

Cykl poświęcony Teofilowi Ociepce jest inny, możnaby rzec, ma najpełniejszy charakter. Tutaj nieco inaczej niż w fotografii pozostałych artystów Chojnacka, nie streszcza się, lecz opowiada szeroko o człowieku, dla którego sztuka była formą kompensacji w życiu, ucieczką od świata, w którym żył w mityczny świat „równoległy”. Temu, nieprofesjonalnemu artyście poświęciła bardzo dużo uwagi i wiele zdjęć, tworząc zresztą odrębny album; „Teofil Ociepka”, w omawianym zamieszczając tylko kilka ujęć. Fotografuje postać „niedzielnego” malarza, z zawodu maszynistę w kopalni, zafascynowana jego malarstwem i życiową filozofią. Pokazuje go, a to w surrealistycznym ujęciu pośród kopalnianych hałd, a to w mieszczańskim wnętrzu jego mieszkania, w otoczeniu obrazów pełnych fantastycznych, bajkowych stworów lub symbolicznych scen. Sama nazywa te prace „portretami subiektywnymi”. Z pewnością jest to poważne studium psychologiczne artysty i chęć unaocznienia jego baśniowego świata w zderzeniu z codziennym, szarym życiem i takim samym, śląskim pejzażem.

Dla osiągnięcia tak pełnej wypowiedzi nie bez znaczenia jest doskonałe opanowanie przez Chojnacką techniki, fotografie jej są warsztatowo po prostu nienaganne. Artystka fotografuje zazwyczaj w naturalnym świetle, co daje wrażenie swobody, braku pozy i sztucznej kreacji. Odpowiednie operowanie światłem pozwala też na wydobycie całej gamy szarości, półcieni i miękkich „przejść” w obrazie uchwyconej rzeczywistości. Zdjęcia te, opowiadając o sztuce same stają się przedmiotem sztuki.

Album Chojnackiej jest więc niewątpliwie cenny, nie tylko dla śląskich artystów plastyków i fotografików, lecz także dla szerokiego grona osób zainteresowanych sztuką. Ufam, iż doceni go nawet najbardziej wymagający odbiorca, gdyż pokazuje wysoki poziom technicznych umiejętności artystki, a nade wszystko bardzo ciekawe i nowatorskie jak na lata 60. XX w. potraktowanie tematu.

Zofia Szota

Przypisy:

1. A. Ligocki [w] Anna Chojnacka, *Wśród artystów śląskich*, Warszawa, 1964 [katalog wystawy]
2. A. Pietsch *Tożsamość warsztatu a tożsamość artysty* [w] Treści kształcenia artystycznego według sztuki współczesnej, red. M. Juda, Cieszyn, 1999, s. 20

artwork created. When she discovered the "cohesive elements", she undertook to capture them in photography. This was by no means a simple procedure.

Analyzing the photos of the artists presented, we can observe that most often the emphasis is put on one of the indicated elements, on the features most characteristic for a given person. What is important, the author was able to show the connection between the personality of a creative individual and his or her professional technique applied to express the former: "The technique, as I understand it, should not be just a kind of efficient, unifying calligraphy, but something like a personal style of handwriting, which allows to identify the artist's personality and to engage in communication with him."² Chojnacka engaged in communication with each of the eleven artists presented in the album individually. She sought to find the language of photography, creating her own artistic record - a peculiar type of epigrams, photos-signs.

Owing to this, we can, for example, observe in the photos portraying Rafał Pomorski the - perfectly captured - connection between his geometrical, fragmentary panoramas of Silesian cities, known from his painting, and the surroundings of narrow city lanes and yards in which Anna Chojnacka showed him. Another time, she directed the viewer's attention to certain signs - the artists' hand and a set of spatial elements to be used in creation, as in the case of Bogusław Górecki's portrait. Sometimes the photographs take on a special significance, as it is in the "unaware" half-face portrait of Marian Malina, looking at us with one unseeing eye. Above all, an immense emotional charge can be felt in the photos presented, imparting them with huge power of expression. How can one fail to see the dynamics present in the figure - and in the paintings made by Zdzisław Lachur. A similar atmosphere - to a lesser degree, though - can be felt in the images of Górecki. Leon Dożycki, on the other hand, emanates peace and stability. In Stefan Suberlak's portrait we sense certain lightness, even playfulness, while the photos of Andrzej Urbanowicz contain a large dose of mystery, restlessness. The images of Aleksander Rak and Tadeusz Grabowski are classic - one could say academic - portraits of a painter, while Urszula Broll, shown among her paintings, seems to tell about a search for her own self, her identity. In many works, in those by Pomorski and Ociepka most predominantly, we sense a virtually surrealist atmosphere.

The series devoted to Teofil Ociepka is different, one could say that it is the most complete in character. Here, differently from the photos of the remaining artists, Chojnacka is not brief - she talks extensively about a man, for whom art was a form of compensation in his life: an escape from the world in which he lived into the mythical, "parallel world". She devoted much attention and many photos to this non-professional artist, thus creating a separate album entitled „Teofil Ociepka”, including only a few images of him in the publication discussed here. She photographed the figure of the "Sunday" painter, a mine train driver by profession, fascinated by his painting and philosophy. She showed him once in a surrealist image among mine slag heaps, another time in the middle-class interior of his flat, surrounded by paintings full of fanciful, fairy-tale creatures or symbolic scenes. The photographer called these works "subjective portraits." They certainly combine a serious psychological study of the artist and the will to bring to view his magic world, contrasted with dreary daily life and just as gray Silesian landscape. In achieving such a complete statement, Chojnacka's technical mastery is vital. Her photos are just technically flawless. The artist usually took her photos in natural light, which results in the impression of ease, devoid of posing and artificial creation. Adequate use of light allowed her to reveal a whole range of grays, penumbras and soft "shifts" between shades in the image of the captured reality. The photos, describing art, become art objects themselves.

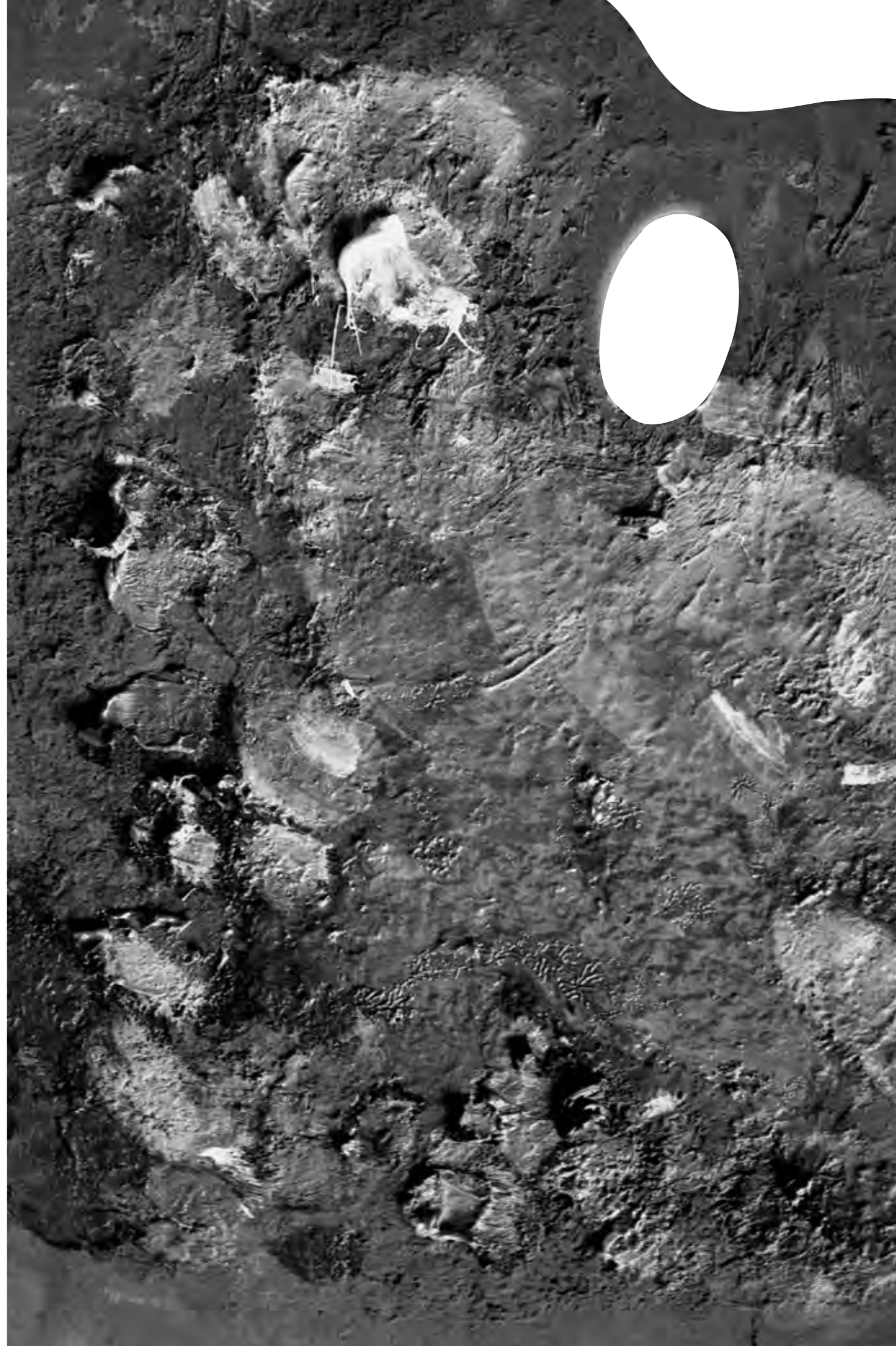
Chojnacka's album is, therefore, of doubtless value - not only for Silesian artists and art photographers, but also for a broad range of persons interested in art. I am confident that it will be appreciated even by the most demanding reader, as it demonstrates the exquisite technical level of Chojnacka's technical skill and, above all, her treatment of the theme, very interesting and innovational for the period of the 1960-s.

Zofia Szota

References:

1. A. Ligocki [w] Anna Chojnacka, *Wśród artystów śląskich*, Warszawa, 1964 [katalog wystawy]
2. A. Pietsch *Tożsamość warsztatu a tożsamość artysty* [w] Treści kształcenia artystycznego według sztuki współczesnej, red. M. Juda, Cieszyn, 1999, s. 20

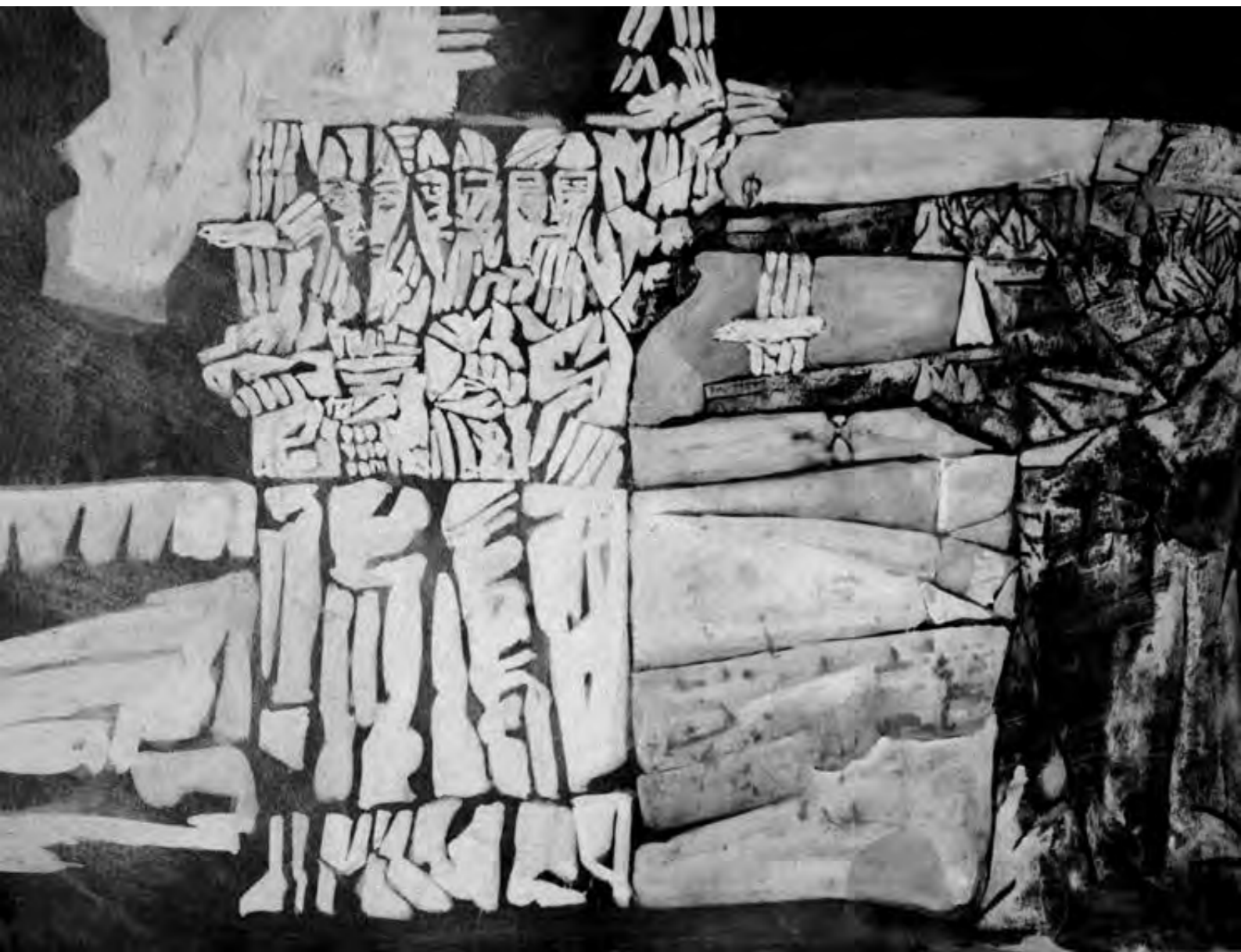
wśród plastików śląskich

zdziław lachur ● leon dożycki ● stefan suberlak ●
rafał pomorski ● aleksander rak ● urszula broll-
urbanowicz ● bogusław górecki ● marian malina ●
tadeusz grabowski ● andrzej urbanowicz ●
teofil ociepka ●

zdziław lachur

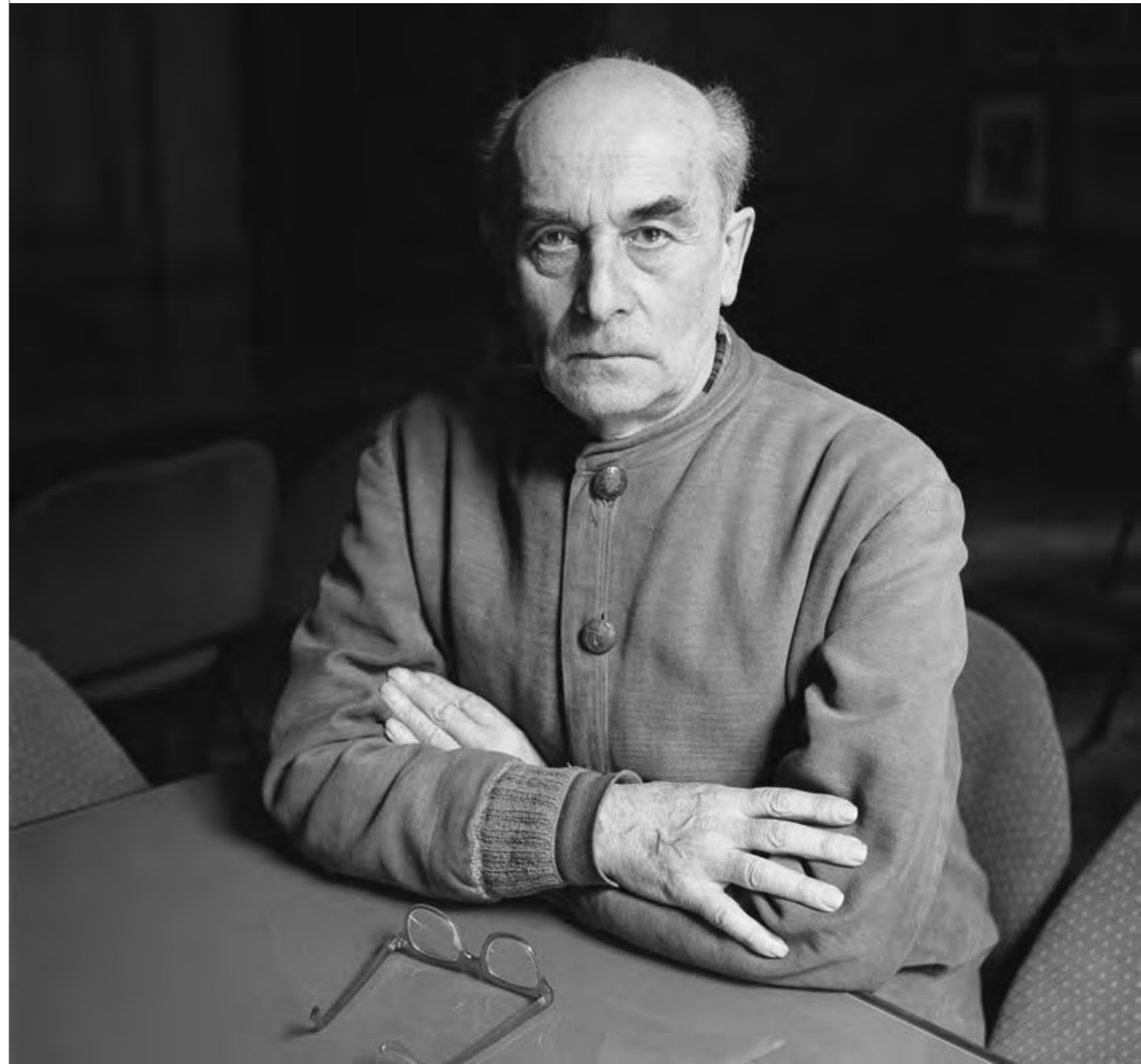

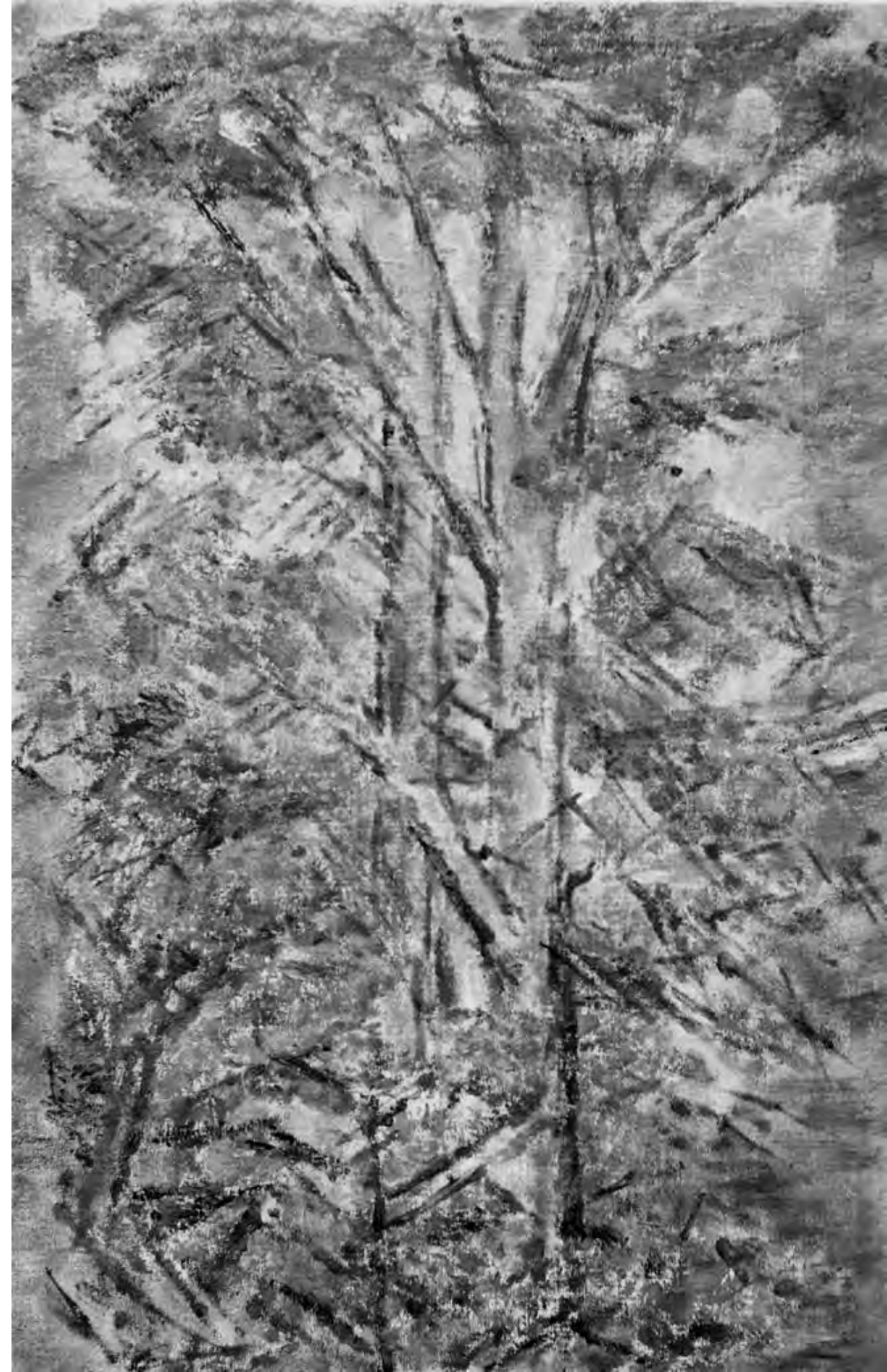

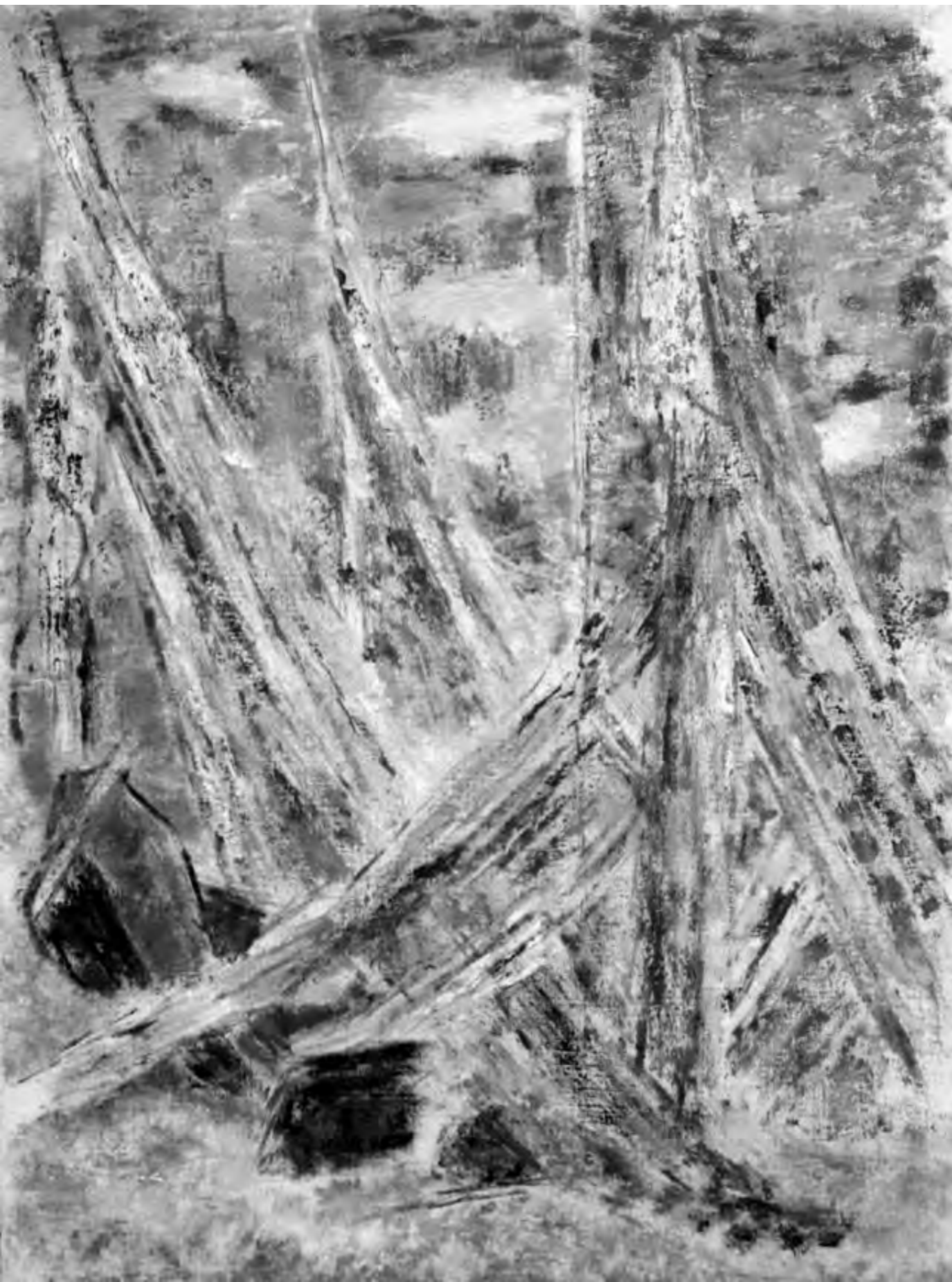
leon dołżycki

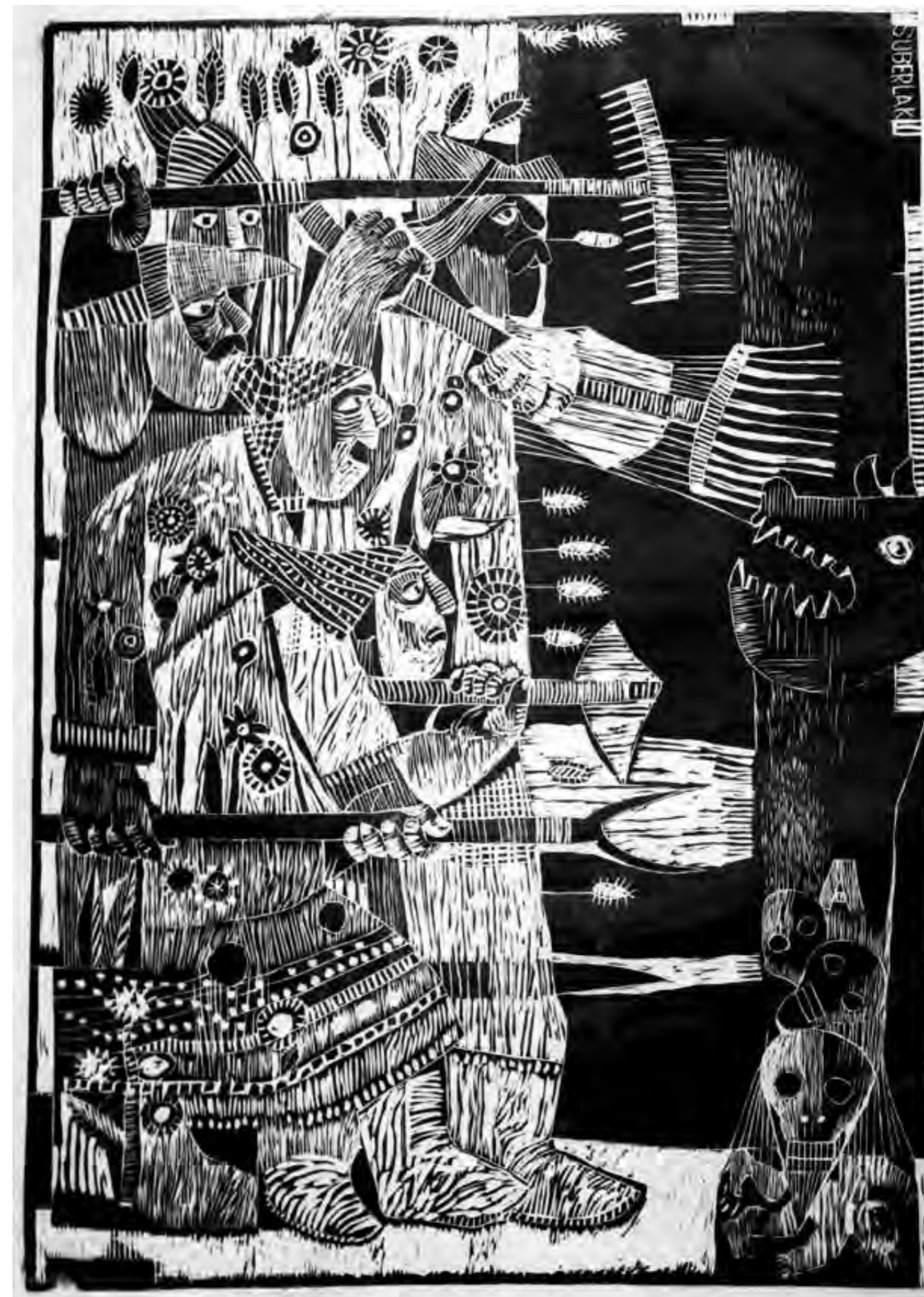

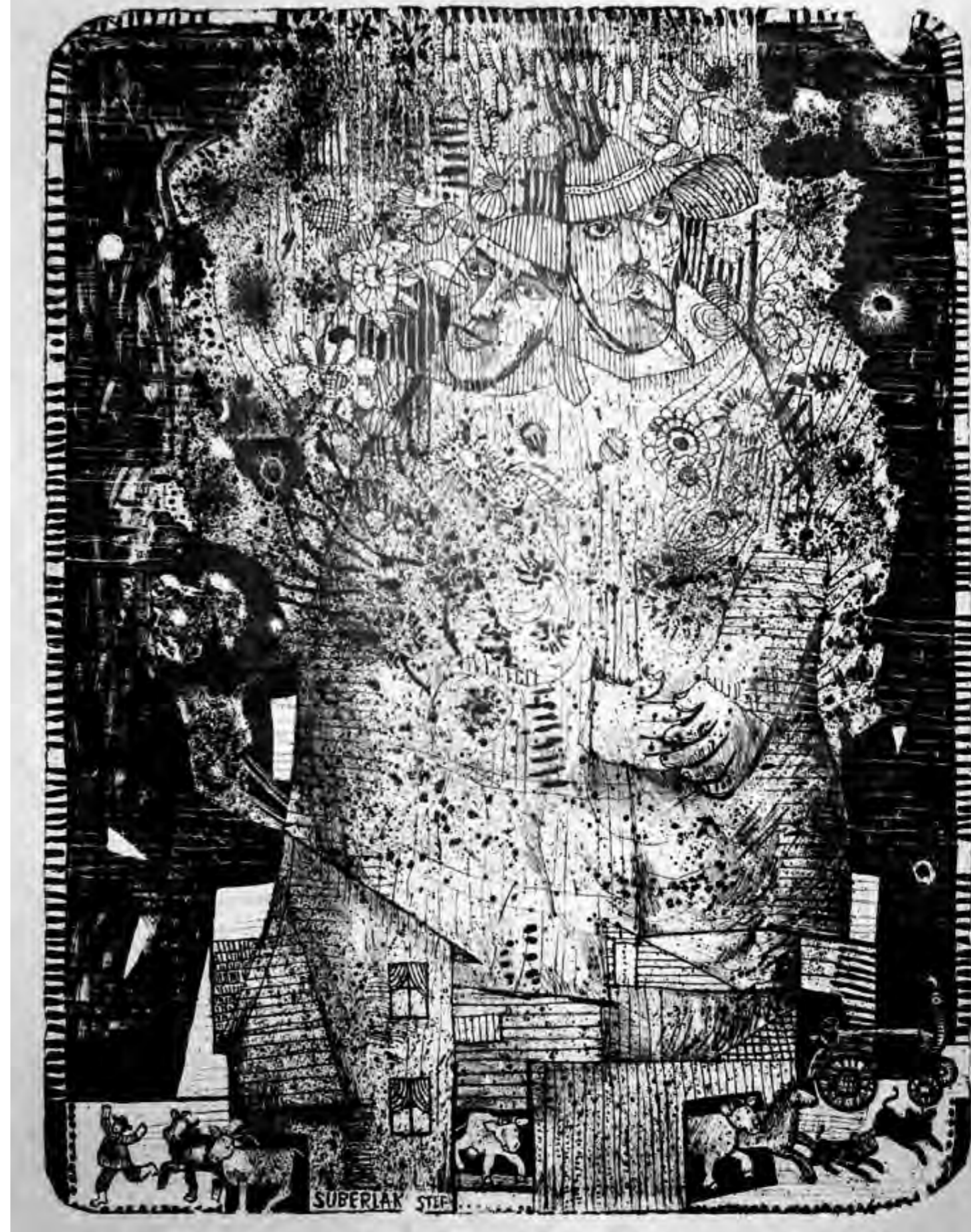

stefan suberlak

rafał pomorski

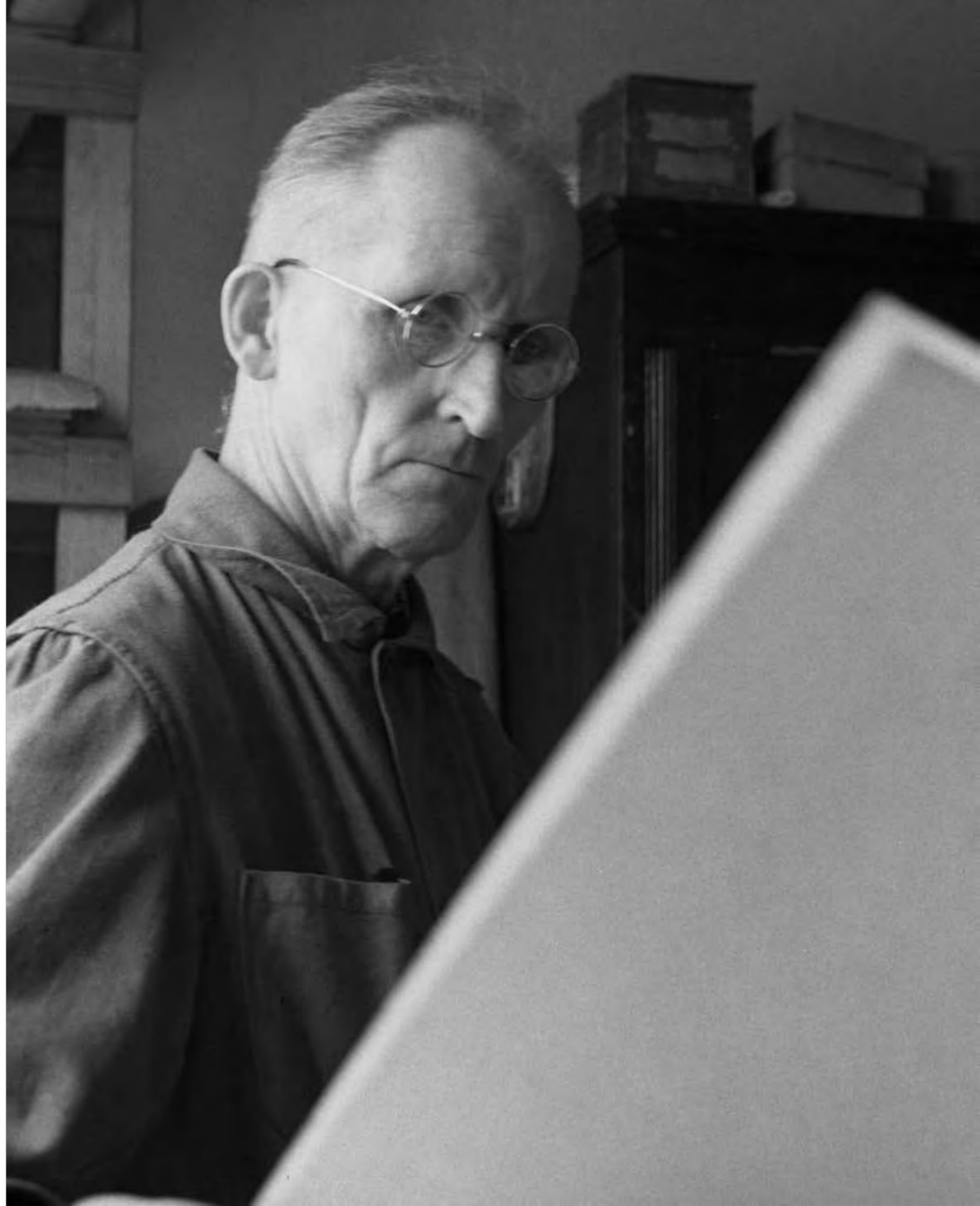

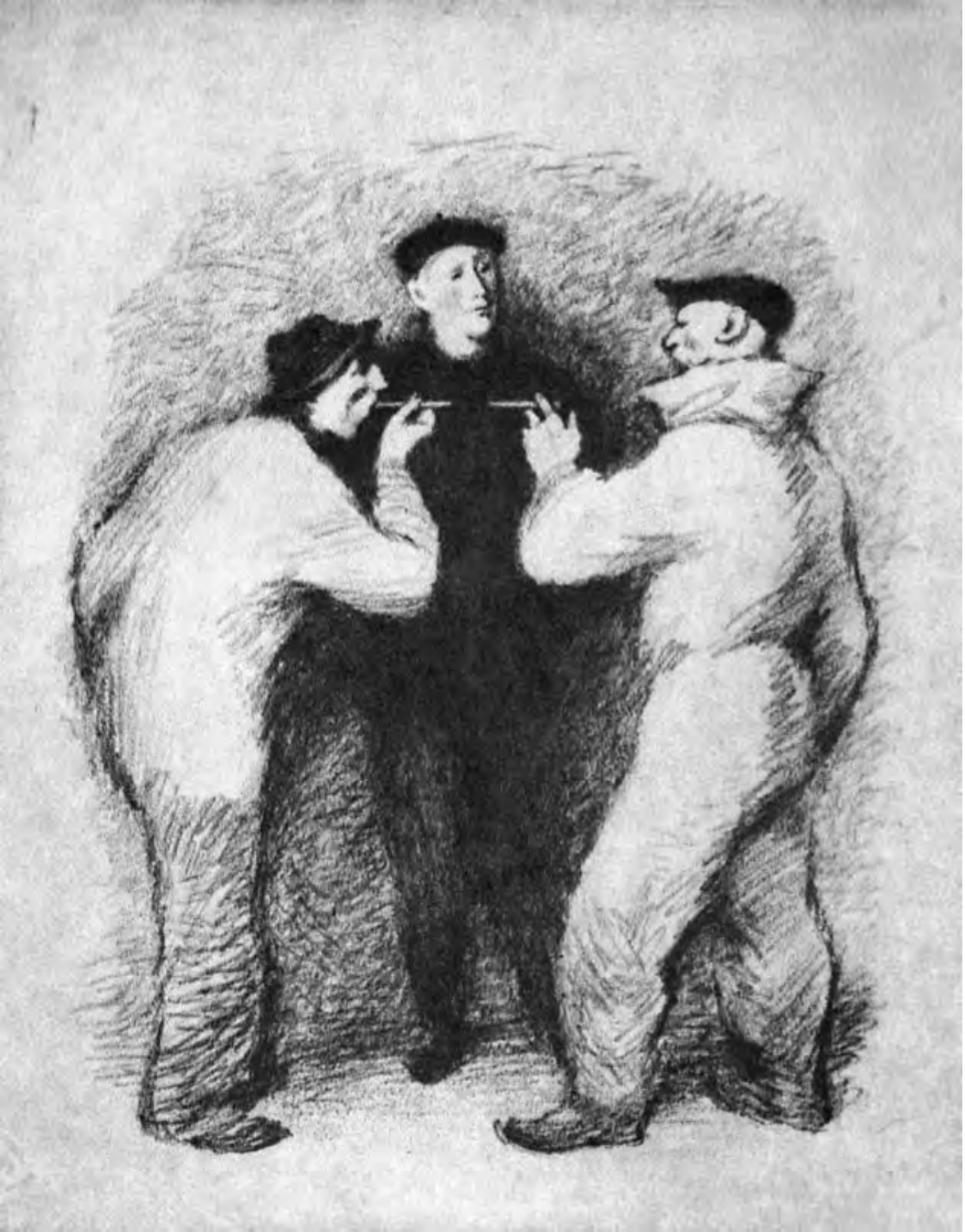

aleksander rak

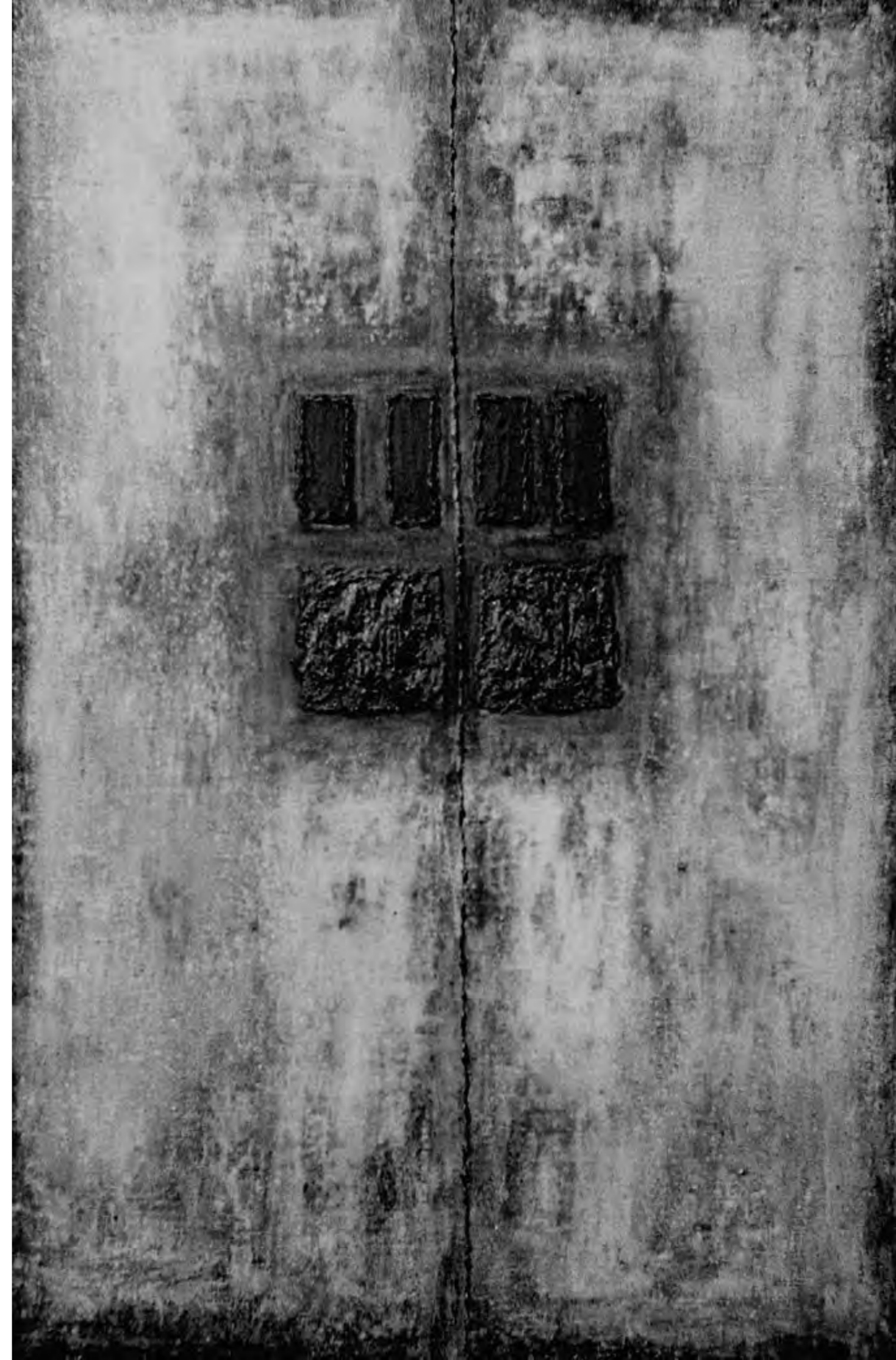
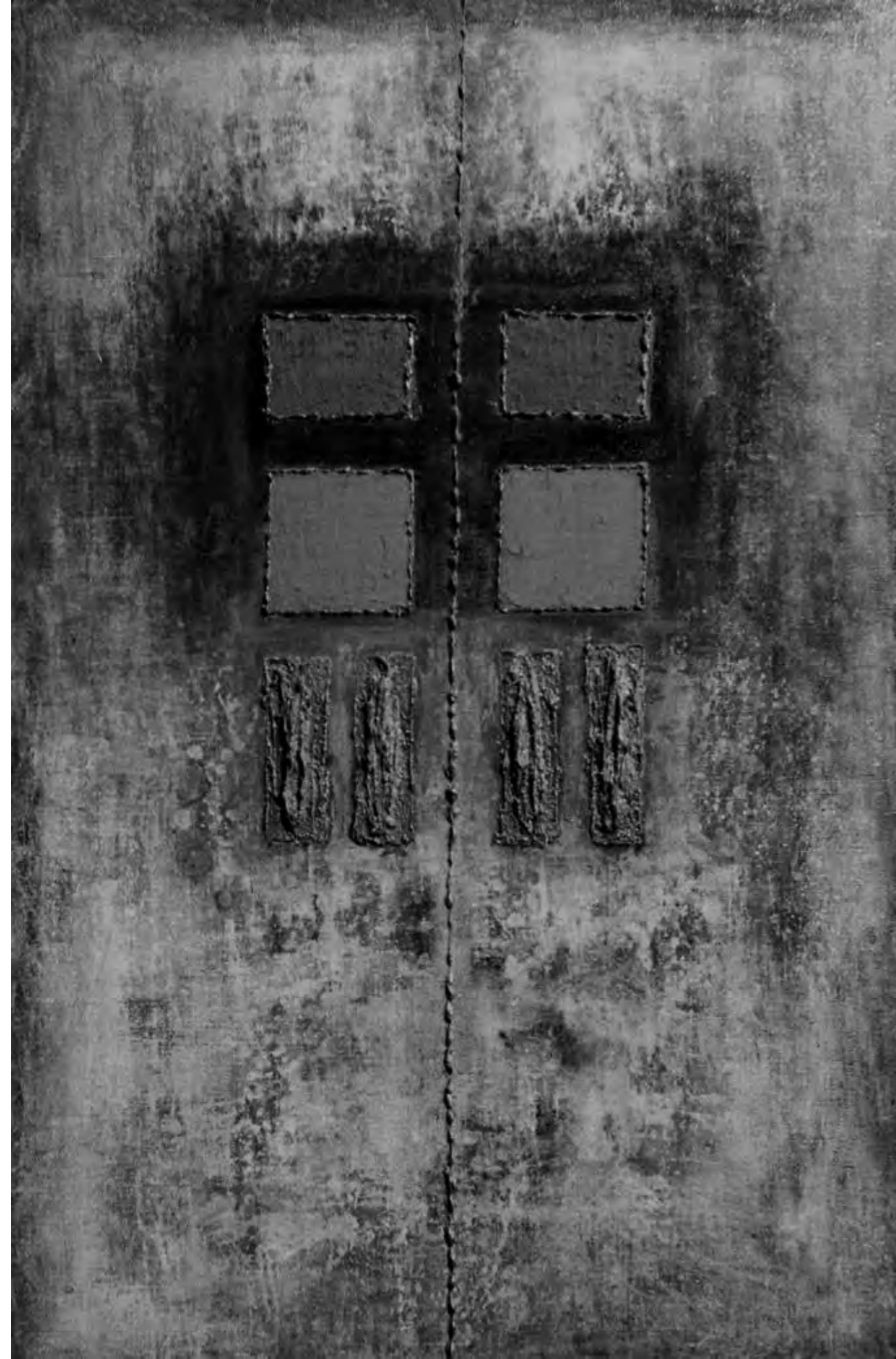

urszula broll-urbanowicz

bogusław górecki

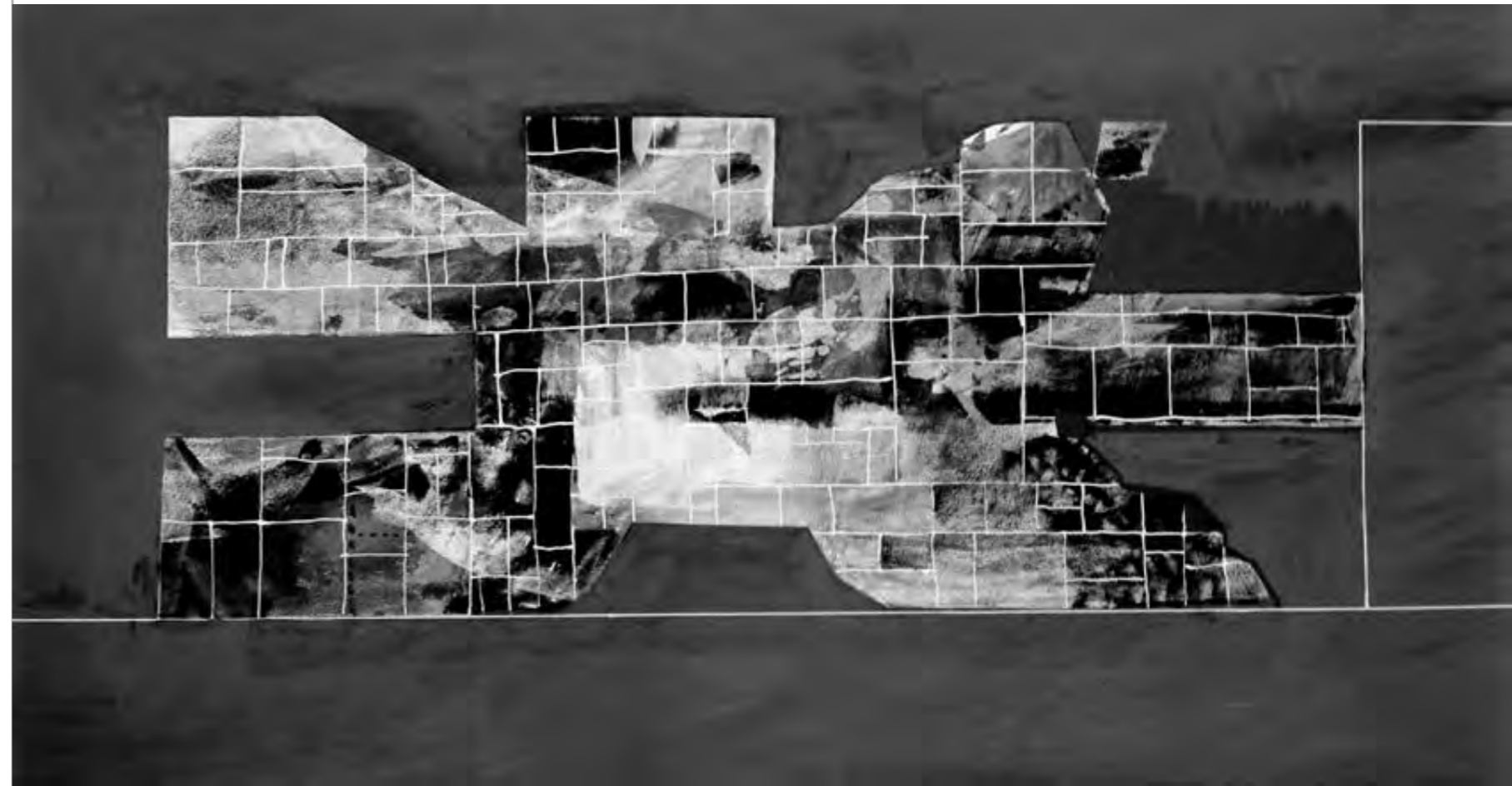
teatr

IM. ST. WYSPIAŃSKIEGO

G. BÜCHNER

śmierć Dantona

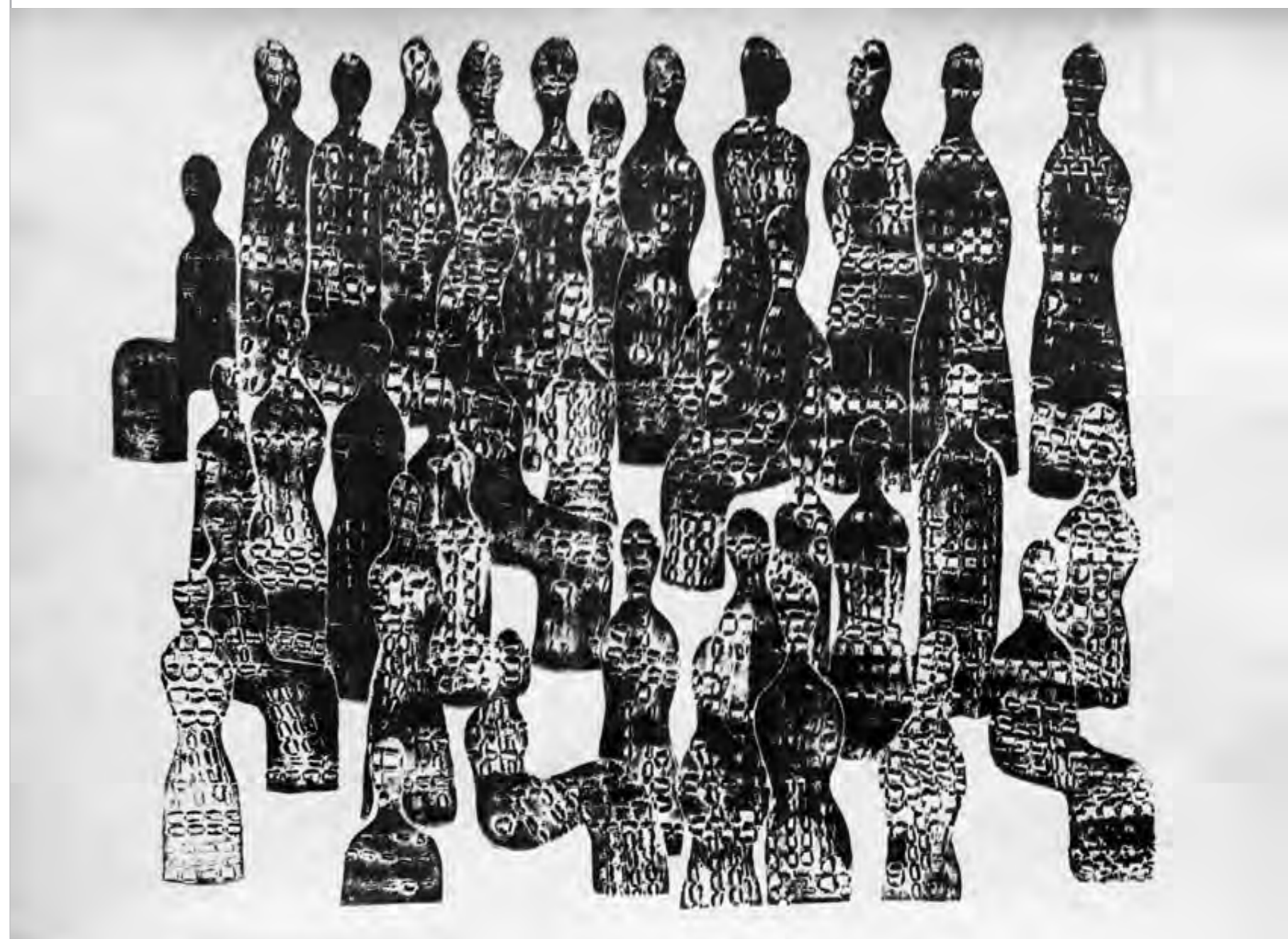

marian malina

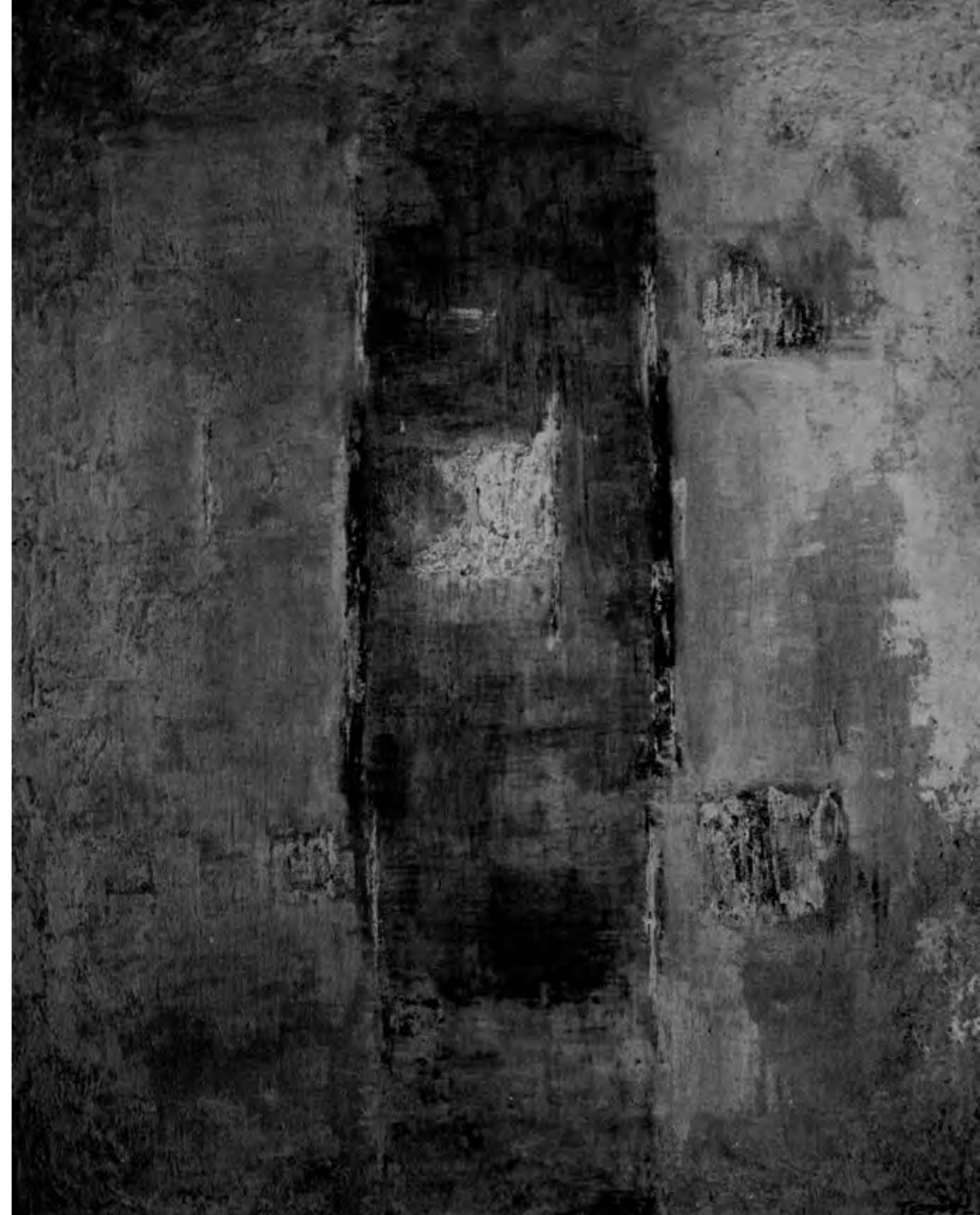
tadeusz grabowski

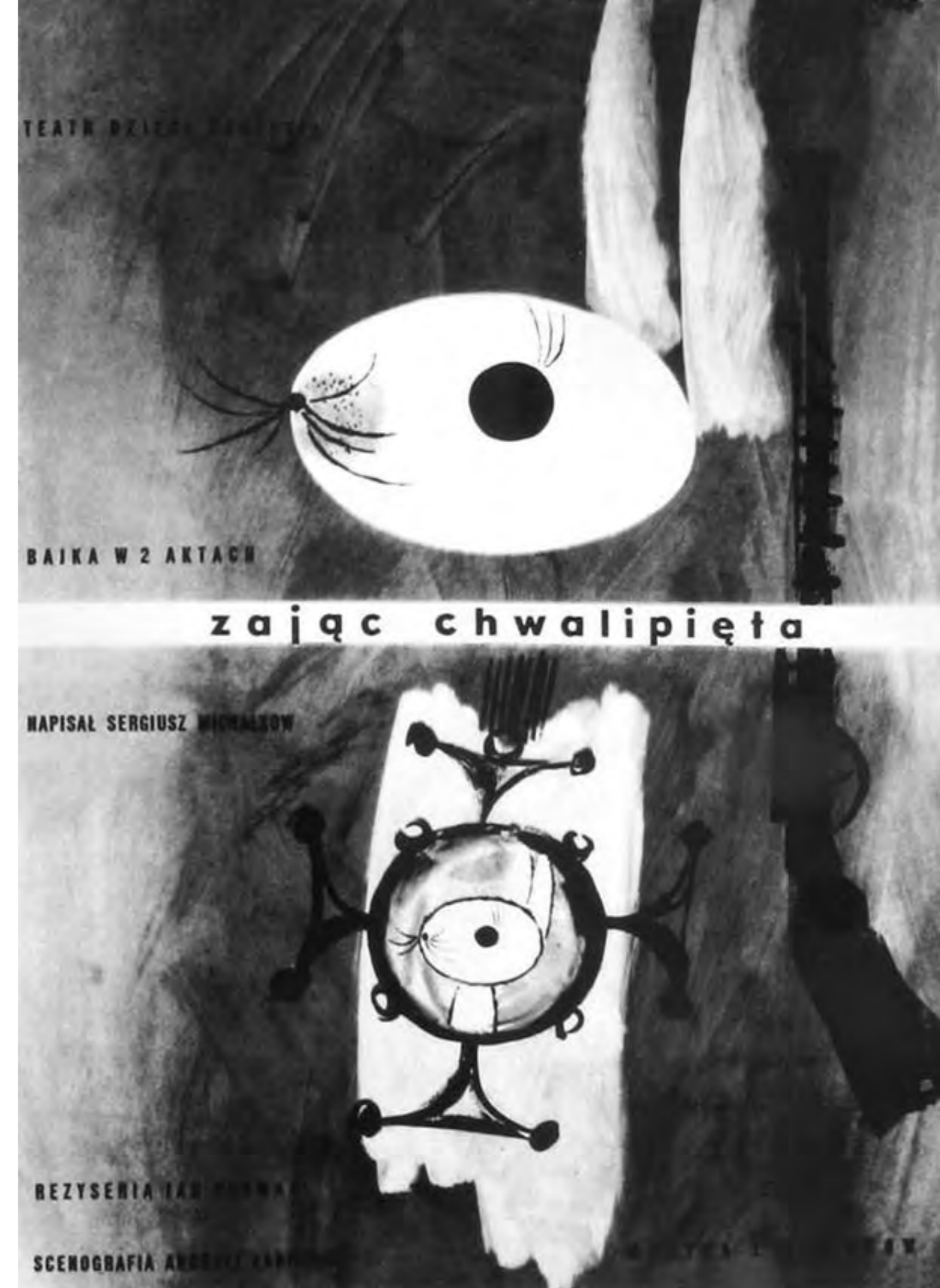

śląska wystawa architektury

hall marmurowy pwrn plac dzierżyńskiego 14-28 czerwca
sarp stowarzyszenie architektów polskich oddział katowice

andrzej urbanowicz

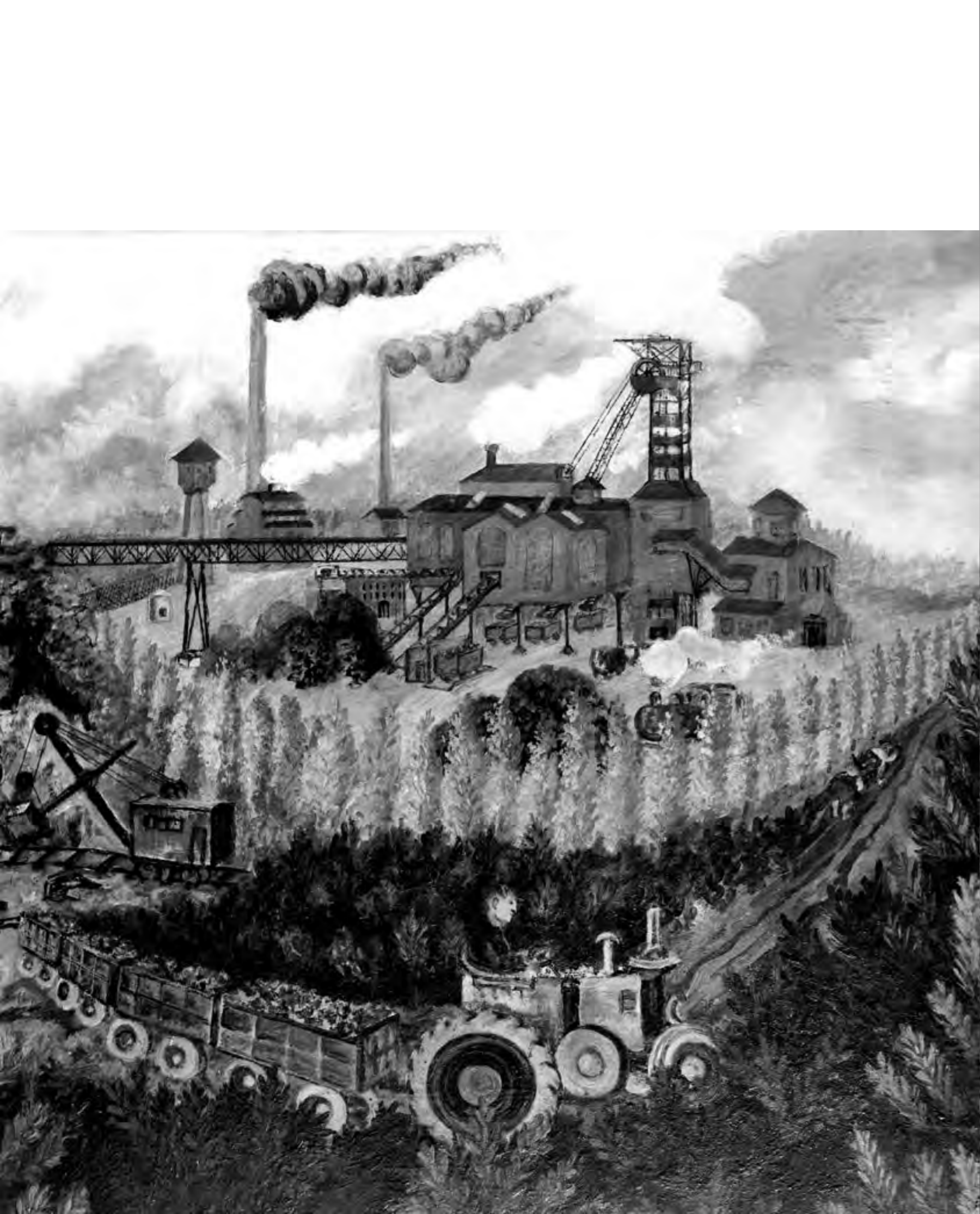

teofil ociepka

biogramy

zdziław lachur

Urodził się w 1920 roku w Zagórze (obecnie Sosnowiec), zmarł 2007 roku w Warszawie. Studiował malarstwo i grafikę w latach 1945-1950 na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie u Eugeniusza Eibischa. Na początku lat 50. wraz z przyjaciółmi założył pierwszą polską wytwórnię filmów rysunkowych w Bielsku-Białej, gdzie tworzył rysunki i reżyserował pierwsze kreskówki. Głównie zajmował się jednak malarstwem, jego prace pełne ekspresji oscylowały wokół trudnych tematów społecznych, alkoholizm, prostytutka po tak dramatyczne jak zagłada getta. Ulubionym tematem były także konie, dynamiczne i dzikie. Obrazy te prezentowane były na licznych wystawach zarówno w kraju jak i za granicą. Za oryginalną twórczość otrzymał wiele nagród a prace jego znajdują się w znanych muzeach i galeriach oraz zbiorach prywatnych.

leon dołżycki

Urodził się w 1888 roku we Lwowie, zmarł w 1965 roku w Krakowie. Studia artystyczne odbył w Krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych w latach 1907-12. Studiował malarstwo m.in. u Józefa Mehoffera. Od 1918 roku należał do lwowskiej grupy *Formiści*, później do Grupy Artystów Wielkopolskich *Plastyka*. W okresie międzywojennym mieszkał początkowo w Poznaniu, gdzie współpracował z Teatrem Wielkim, wykonując liczne projekty scenograficzne. W kolejnych latach, w Bydgoszczy i Warszawie zajmował się głównie działalnością pedagogiczną. Po wojnie był wykładowcą w ASP w Krakowie, następnie we Wrocławiu i w Katowicach, gdzie w roku 1952 zakładał filię krakowskiej uczelni. Wiele malował, zajmował się również rysunkiem i grafiką. Zdobył wiele nagród, a jego prace znajdują się w licznych muzeach.

stefan suberlak

Urodził się w 1928 roku w Katowicach, zmarł w roku 1994. Studiował na katowickim Wydziale Grafiki Akademii Pięknych w Krakowie. Uprawiał głównie grafikę artystyczną. Jego sztuka mocno zakorzeniona w folklorze, w osobliwy sposób łączy prostotę, świeżość czy wręcz naiwność z doskonale przemyślaną i opanowaną formą. Oryginalność tej twórczości zapewniła mu trwałe miejsce w sztuce europejskiej. Prace jego pokazywane są do dziś na licznych wystawach w Polsce i na świecie a lista nagród i wyróżnień jest bardzo długa. W Polsce jego dzieła znajdziemy w zbiorach prywatnych oraz wielu muzeów, m.in. w Warszawie, Krakowie, Poznaniu i w rodzinnych Katowicach.

rafał pomorski

Urodził się w 1921 roku w Poznaniu, zmarł w 1974 roku w Katowicach. Studiował w Miejskiej Szkole Sztuk Zdobniczych w Warszawie oraz w Instytucie Sztuk Plastycznych w Krakowie. Po wojnie, w 1945 rozpoczął pracę pedagogiczną w Katowicach, początkowo w Liceum Plastycznym a następnie, w nowo powstałej filii krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Prowadził Pracownię Malarstwa i Katedrę Kształcenia Ogólnoplastycznego. Był współzałożycielem katowickiego Oddziału ZPAP. Uprawiał malarstwo, grafikę i rysunek. Brał udział w kilkudziesięciu wystawach zbiorowych i indywidualnych. Prace w zbiorach muzeów m.in.: Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Muzeum Śląskiego w Katowicach, Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu, Muzeum w Bielsku-Białej.

artists' profiles

zdziław lachur

Born in Zagórze (Sosnowiec region) in 1920, died in Warsaw in 2007. He studied painting and graphics at the Academy of Fine Arts in Kraków in the years 1945-1950, under the guidance of Eugeniusz Eibisch. In the early 1950-s, together with his friends, he established the first Polish cartoon studio in Bielsko Biała, where he created drawings and directed the first cartoons. Painting was his main preoccupation, though. His expressive works undertook difficult social problems, such as alcoholism or prostitution, including such dramatic events as the liquidation of the ghetto. Horses, dynamic and untamed, were also his favourite theme. The paintings were presented at numerous national and international exhibitions. He received many awards for his imaginative creation and his works are to be found in many museums and galleries, as well as in private collections.

leon dołżycki

Born in Lviv in 1888, died in Kraków in 1965. He studied at the Academy of Fine Arts in Kraków in the years 1907-12, under the guidance of, among others, Józef Mehoffer. Since 1918 he belonged to Lviv *Formiści* group, later he became a member of Grupa Artystów Wielkopolskich (Group of Greater Poland Artists) *Plastyka*. In the interwar period he lived first in Poznań, where he cooperated with Teatr Wielki, executing numerous scenographic projects. In the following years, living in Bydgoszcz and Warsaw, he pursued mainly pedagogy. After the war he was a lecturer at the Academy of Fine Arts in Kraków, then at the academies in Wrocław and in Katowice, where he participated in the establishment of a branch of the academy in Kraków in 1952. He was a prolific painter, but he created also drawings and graphics. He received numerous awards in art and his works are to be found in many museums.

stefan suberlak

Born in Katowice in 1928, died 1994. He studied at the Graphics Department of the Academy of Fine Arts in Kraków. He pursued mainly artistic graphics. His art was firmly rooted in folklore, uniquely combining simplicity and freshness, or even naivety, with perfectly premeditated and masterly form. The inventiveness of his art secured him a permanent place in European art history. His works are shown today on many exhibitions in Poland and abroad and the list of awards and honorable mentions he received is exceedingly long. In Poland his works are to be found in private collections and in many museums, among others, in Warsaw, Kraków, Poznań and in his hometown – Katowice.

rafał pomorski

Born in Poznań in 1921, died in Katowice in 1974. He studied at Miejska Szkoła Sztuk Zdobniczych (Municipal School of Decorative Arts) in Warsaw and at Instytut Sztuk Plastycznych (Fine Arts Institute) in Kraków. After World War II, in 1945, he started a pedagogical career in Katowice, at first at Liceum Plastyczne (Fine Arts Secondary School) and then in the newly founded branch of the Academy of Fine Arts in Kraków. He ran Pracownia Malarstwa (Painting Studio) and Katedra Kształcenia Ogólnoplastycznego (Department of General Education in Arts). He was a co-founder of the Katowice chapter of ZPAP (Association of Polish Artists and He pursued painting, graphics and drawing. He participated in several dozen of group and individual exhibitions. His works are to be found in, among others, the National Museum in Warsaw, National Museum in Wrocław, Silesian Museum in Katowice, Upper Silesian Museum in Bytom and in Bielsko Biała Museum.

aleksander rak

Urodził się w Odessie w 1899 roku, zmarł w roku 1978. Studia malarskie odbył w Warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych, gdzie pozostał jako wykładowca do wybuchu II wojny światowej. Po wojnie osiadł w Katowicach biorąc czynny udział w życiu artystycznym regionu. Był jednym z założycieli katowickiego oddziału ZPAP oraz Wyższej Szkoły Plastycznej w Katowicach, pełniąc w latach 1950-55 funkcję dziekana kształtującej się uczelni. Przez wiele lat kierował tamtejszą katedrą grafiki. Obok pracy pedagogicznej, której poświęcił wiele lat pracy zajmuje się malarstwem, rysunkiem i grafiką. W twórczości jego bardzo istotnym jest doskonałość warsztatu, wręcz pedantyczna dokładność. W grafice, pracując głównie w technikach najszlachetniejszych; akwaforta, akwaforta, osiąga efekt nostalgii i romantyzmu. W jego pracach tematem dominującym jest człowiek. Brał udział w wielu wystawach a jego grafiki znajdują się w licznych muzeach i prywatnych kolekcjach.

urszula broll-urbanowicz

Urodziła się w Katowicach w 1930 roku. Studia ukończyła na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, Wydział Grafiki w Katowicach, na kierunku grafiki propagandowej i plakatu u prof. Leona Dożyckiego, Bogusława Góreckiego i Aleksandra Raka. Dyplom otrzymała w 1955 roku. Współzałożycielka, powstałej w 1953 roku *Grupy ST-53*, zrzeszającej młodych artystów malarzy zafascynowanych „teorią widzenia” Strzemińskiego. Brała udział we wszystkich wystawach *Grupy*. Od 1967 roku związana z grupą artystyczną *Oneiron*, rozmyślaną w filozofii i mistyce Dalekiego Wschodu. W latach 70 brała aktywny udział w życiu pierwszej wspólnoty buddyjskiej w Polsce. Od 1983 roku mieszka i pracuje w Przesiece pod Jelenią Górą. Przedstawicielka ruchu neo-awangardy w malarstwie. Kilkadziesiąt wystaw indywidualnych i zbiorowych w kraju i za granicą. Prace w wielu muzeach i kolekcjach prywatnych, m.in. w: Muzeum Narodowym w Warszawie, Muzeum Śląskim w Katowicach, Muzeum Historii Katowic.

bogusław górecki

Urodził się w 1919 roku w Łukowie Podlaskim, zmarł w 1963 roku w Katowicach. Studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, gdzie uzyskał dyplom w 1948 roku w pracowni Hanny Rudzkiej-Cybisowej. Działalność pedagogiczną podjął w Katowicach, początkowo w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych a następnie na katowickim Wydziale Grafiki krakowskiej ASP. W latach 1953-63 był kierownikiem Pracowni Grafiki Użytkowej i Katedry Grafiki. Był także kierownikiem artystycznym Wydawnictwa Artystyczno-Graficznego w Katowicach. Zajmował się malarstwem, grafiką użytkową, plakatem i wystawiennictwem. Zastąpił szczególnie w dziedzinie plakatu, tworząc na Śląsku silne środowisko grafików - plakacistów. Jego prace wnoszą coś nowego do tej szczególnej formy wypowiedzi artystycznej, gdzie istotą jest symbol i koncepcja dzieła. Plakaty jego odznaczały się ponadto wybitnymi walorami kolorystycznymi. Za swą działalność otrzymał szereg nagród. Prace znajdują się w licznych muzeach i kolekcjach prywatnych.

marian malina

Urodził się w 1922 roku w Sosnowcu, gdzie zmarł w roku 1985. Edukację artystyczną rozpoczął przed wojną w sosnowieckiej Szkole Przemysłu Artystycznego. W latach 1945-48 odbył studia na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, pod kierunkiem prof. Jerzego Fedkowicza, Konrada Strzednickiego i Andrzeja Jurkiewicza. Po studiach podjął pracę pedagogiczną na Wydziale Grafiki ASP, gdzie pozostał do roku 1962. Był jednym z założycieli grupy *Zagłębie*, członkiem grupy MARG a także Międzynarodowego Stowarzyszenia Drzeworytników

aleksander rak

Born in Odessa in 1899, died in 1978. He studied in Warszawska Szkoła Sztuk Pięknych (Warsaw School of Fine Arts), where he remained as a lecturer until the outbreak of World War II. After the war he settled in Katowice, actively participating in the artistic life of the region. He was one of the founders of the Katowice chapter of ZPAP (Association of Polish Artists and Designers) and Wyższa Szkoła Plastyczna (School of Higher Education in Arts) in Katowice. In the years 1950-55 he held the post of the dean of the educational facility under formation and he directed the graphics department for many years. Apart from pedagogical work, to which he devoted many years of his professional life, he pursues painting, drawing and graphics. Technical mastery – even pedantic precision - is a very important element of his output. In graphics, working mainly in the most refined techniques of etching and aquatint, he achieves the effect of nostalgia and romanticism. Man is the dominant theme of his works. He has participated in many exhibitions and his graphics can be found in many museums and private collections.

urszula broll-urbanowicz

Born in Katowice in 1930. She graduated from the Academy of Fine Arts in Kraków, Katowice branch, the department of propaganda graphics and poster, under the guidance of professor Leon Dożycki, Bogusław Górecki and Aleksander Rak, in 1955. She was a co-founder of *Grupa ST-53* group, established in 1953, uniting young painters fascinated by Strzemiński's theory of seeing. She participated in all the group's exhibitions. From 1967 she associated with *Oneiron* art group, who were ardent admirers of Far East philosophy and mysticism. In the 1970-s she actively participated in the life of the first Buddhist community in Poland. Since 1983 she has lived and worked in Przesieka near Zielona Góra. She is a representative of avant-avant-garde in painting. She has participated in a several dozen individual and group exhibitions, nationally and internationally. Her works are to be found in many museums and private collections, among others, in the National Museum in Warsaw, the Silesian Museum in Katowice and the Museum of Katowice History.

bogusław górecki

Born in Łuków Podlaski in 1919, died in Katowice in 1963. He studied at the Academy of Fine Arts in Kraków, where he graduated in the studio of Hanna Rudzka-Cybisowa in 1948. He undertook pedagogical activity in Katowice, initially at Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych (National School of Higher Education in Arts), then at the Katowice Graphics Department of the Academy of Fine Arts in Kraków. In the years 1953-63 he was the manager of Pracownia Grafiki Użytkowej (Applied Graphics Studio) and the Katedra Grafiki (Graphics Department). He pursued painting, applied graphics, poster and exhibition space architecture. He gained particular renown in the field of poster, contributing to the formation of a strong circle of poster artists in Silesia. His works introduced new elements into this specific form of artistic expression in which the symbol and concept of the work are key. His posters were also characterized by exquisite colour. He received a series of awards for his activity. His works are to be found in many museums and private collections.

marian malina

Born in Sosnowiec in 1922, died in 1985 in the same city. He started his education in art in Szkoła Przemysłu Artystycznego (School of Artistic Industry) in Sosnowiec. In the years 1945-48 he studied at the Academy of Fine Arts in Kraków, under the guidance of professor Jerzy Fedkowicz, Konrad Strzednicki and Andrzej Jurkiewicz.

XYLON z siedzibą w Szwajcarii. Zajmował się głównie grafiką (drzeworyt, linoryt i cellografia - technika własna) oraz malarstwem. Brał udział we wszystkich edycjach krakowskiego Międzynarodowego Biennale Grafiki oraz licznych wystawach indywidualnych i zbiorowych zarówno w Polsce, jak i za granicą. Prace jego znajdują się w zbiorach muzealnych i prywatnych.

tadeusz grabowski

Urodził się w 1929 roku we Lwowie. Studiował na katowickim Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Dyplom z wyróżnieniem otrzymał w pracowni Bogusława Góreckiego. Od 1954 roku podjął pracę pedagogiczną w Liceum Sztuk Plastycznych oraz na Wydziale Grafiki ASP w Katowicach. Na Akademii pełni przez lata różne funkcje będąc m.in. dziekanem i prorektorem tej Uczelni. W roku 1988 uzyskał tytuł profesora zwyczajnego. W latach 1962-78 był także kierownikiem artystycznym Wydawnictwa Artystyczno-Graficznego w Katowicach. Od 1965 organizator i przewodniczący Biennale Plakatu Polskiego i współtwórca Międzynarodowego Biennale w Warszawie. Uprawia twórczość w zakresie plakatu, grafiki książkowej, a także malarstwa. Plakat, w którym przestrzega lapidarności wypowiedzi, bezwzględnie dominuje w jego twórczości. Jest jednym z czołowych plakacistów polskich. Za swą pracę otrzymał wiele nagród i wyróżnień zarówno w kraju jak i za granicą. Plakaty jego znajdują się w najbardziej znanych i prestiżowych kolekcjach.

andrzej urbanowicz

Urodził się w 1938 roku w Wilnie, zmarł w roku 2011 w Szklarskiej Porębie. Studia ukończył w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, jednak związany był z Katowicami. W latach 1967-1971 był członkiem artystycznej grupy *Arkat*, oraz współzałożycielem śląskiej grupy okultystyczno-artystycznej *Oneiron*. W połowie lat 70. jako pionier polskiego zenu był współzałożycielem pierwszej buddyjskiej wspólnoty w Polsce. Prowadził także galerię ZPAP w Katowicach, organizował Katowickie Spotkania Twórców i Teoretyków Sztuki. Wraz z Henrykiem Wańkiem współtworzył Towarzystwo Bellmera. W latach 1978–1991, dzięki stypendium Fundacji Kościuszkowskiej mieszka i pracował w Stanach Zjednoczonych. Zajmował się malarstwem, grafiką, teatrem a także teorią i krytyką sztuki. Uważany za czołowego przedstawiciela polskiego undergroundu artystycznego. Twórczość jego, interpretowana głównie jako psychodeliczna jest mocno inspirowana buddyzmem zen, okultyzmem, neognozą. Wiele w niej elementów symbolicznych i erotyzmu. Prace w zbiorach muzeów Polskich i zagranicznych.

teofil ocieпка

Urodził się w 1891 roku w Janowie (ob. Katowice), zmarł w 1978 w Bydgoszczy. Z zawodu był górnikiem, maszynistą w elektrowni kopalni Giesche. Teozof, w sztuce - malarz samouk (prymitywista). Był jednym z założycieli Janowskiej Gminy Okultystycznej. Z okultyzmem zetknął się podczas I wojny światowej, pod wpływem Filipa Hohmanna z Wittenbergii zaczął malować, dzięki niemu został też przyjęty do Łoży Różokrzyżowców. Po II wojnie, zorganizowano mu dużą wystawę w Warszawie, która zapoczątkowała jego prawdziwą karierę. W 1946 roku założył także zespół plastyczny, który po przekształceniach stał się sławną Grupą Janowską zrzeszającą twórców malarzy – amatorów. W 1959 roku wyjechał do Bydgoszczy. Malarstwo traktował jako boże posłannictwo i zadanie. Starał się przedstawić w swych pracach walkę Dobra ze Złem. Twórczość Ociepki, wręcz bajeczna nawiązująca w symbolice do ideologii różokrzyżowców, traktowana jest często jako „oderwanie się” artysty od szarej codzienności, przemysłowych „ciężkich klimatów” Śląska. Prace artysty znajdują się głównie w Muzeach na Śląsku.

Having completed his studies, he undertook pedagogical work at the Graphics Department of the Academy, which he continued until 1962. He was one of the founders of Zagłębie group, a member of MARG group, as well as the International Society of Wood Engravers XYLON in Switzerland. He pursued mainly graphics (woodcut, linocut and cellocut), but he also practiced painting. He participated in all editions of the International Print Biennial in Kraków and in many individual and group exhibitions, nationally and internationally. His works are to be found in museums and private collections.

tadeusz grabowski

Born in Lviv in 1929. Studied at the Graphics Department of the Academy of Fine Arts in Kraków, Katowice branch. He received an honours degree at Bogusław Górecki's studio. In 1954 he undertook a pedagogical career at Liceum Sztuk Plastycznych (Secondary School of Fine Arts) and at the Graphics Department of the Academy of Fine Arts in Katowice, holding the posts of a dean and a deputy rector of the of this educational facility. In 1988 he obtained the professorship. In the years 1962-78 he was also an art director of Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne (Art and Graphics Publishing House) in Katowice. Since 1965 he has been an organizer and chairman of the International Poster Biennale in Warsaw. He pursues poster art, book graphics and painting. Poster, in which he upholds briefness of expression, unreservedly dominates his output. He is one of the most eminent Polish poster artists. He has received many prizes and honourable mentions, both national and international ones. His posters are to be found in the most renowned and prestigious collections.

andrzej urbanowicz

Born in Vilnius in 1938, died in Szklarska Poręba in 2011. He graduated from the Academy of Fine Arts in Kraków, but he was active in Katowice. In the years 1967-1971 he was a member of *Arkat* art group and a co-founder of Silesian *Oneiron* artistic and occult group. In the mid-1970-s, as the pioneer of Polish zen Buddhism, he was a co-founder of the first Buddhist community in Poland. He also ran the ZPAP (Association of Polish Artists and Designers) gallery in Katowice, organized Katowickie Spotkania Twórców i Teoretyków Sztuki (Katowice Meetings of Artists and Art Theoreticians). Together with Henryk Waniek he founded Bellmer Society. In the years 1978–1991, thanks to the scholarship of Kościuszko Foundation, he lived and worked in the USA. He pursued painting, graphics, theatre, as well as art theory and history. He is considered the leading representative of Polish artistic underground. His output, interpreted mainly as psychedelic, is strongly influenced by zen, occultism and neo-gnosis. It contains many symbolic and erotic elements. His works are to be found in museum collections in Poland and abroad.

teofil ocieпка

Born in Janów in 1891 (Katowice region), died in Bydgoszcz in 1978. He was a miner by profession, a mine train driver in Giesche mine. He was a theosophist, a self-taught painter (primitivist), one of the founders of Janowska Gmina Okultystyczna (Occultist Community in Janów). He came into contact with occultism during World War I. Influenced by Filip Hohmann from Wittenberg, he started to paint. On Hohmann's recommendation, he was also accepted into the Rosicrucian Lodge. After World War II a major exhibition of his works was organized in Warsaw, which initiated his real career. In 1946 he founded an artistic team, which, after some transformations, became the famous Grupa Janowska (Janowska Group), uniting amateur painters. He left for Bydgoszcz in 1959. He perceived painting as a mission from God and a duty. In his works he strove to present the struggle between good and evil. Ociepka's output, fairy-tale-like and full of references to Rosicrucian ideology in its symbolic, is often viewed as the artist's attempt to escape the dreary everyday life and the heavy industrial atmosphere of Silesia. The artist's works are mainly to be found in Silesian museums.

ANNA CHOJNACKA

wśród artystów śląskich
among silesian artists

redaktor wydawnictwa/editor:
Katarzyna Łata-Wrona

projekt albumu z 1962 roku/graphic design 1962:
Anna Chojnacka

projekt uzupełniony do wydawnictwa 2014/graphic design 2014:
Katarzyna Łata-Wrona

sknany negatywów/scans of negatives:
Marcin Górski

opracowanie biogramów/profiles edited by:
Zofia Szota

łumaczenie/translation:
Monika Hartman

wydawnictwo powstało we współpracy/cooperation:

 ZWIĄZEK POLSKICH
ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW
OKRĘG ŚLĄSKI

www.zpaf.katowice.pl

MUZEUM HISTORII KATOWIC

www.mhk.katowice.pl

© for photography by Muzeum Historii Katowic

© for this edition by Związek Polskich Artystów Fotografików Okręg Śląski

zadanie współfinansowane z budżetu Miasta Katowice/album
co-financed from the budget of Katowice city

 KATOWICE
dla odmiany